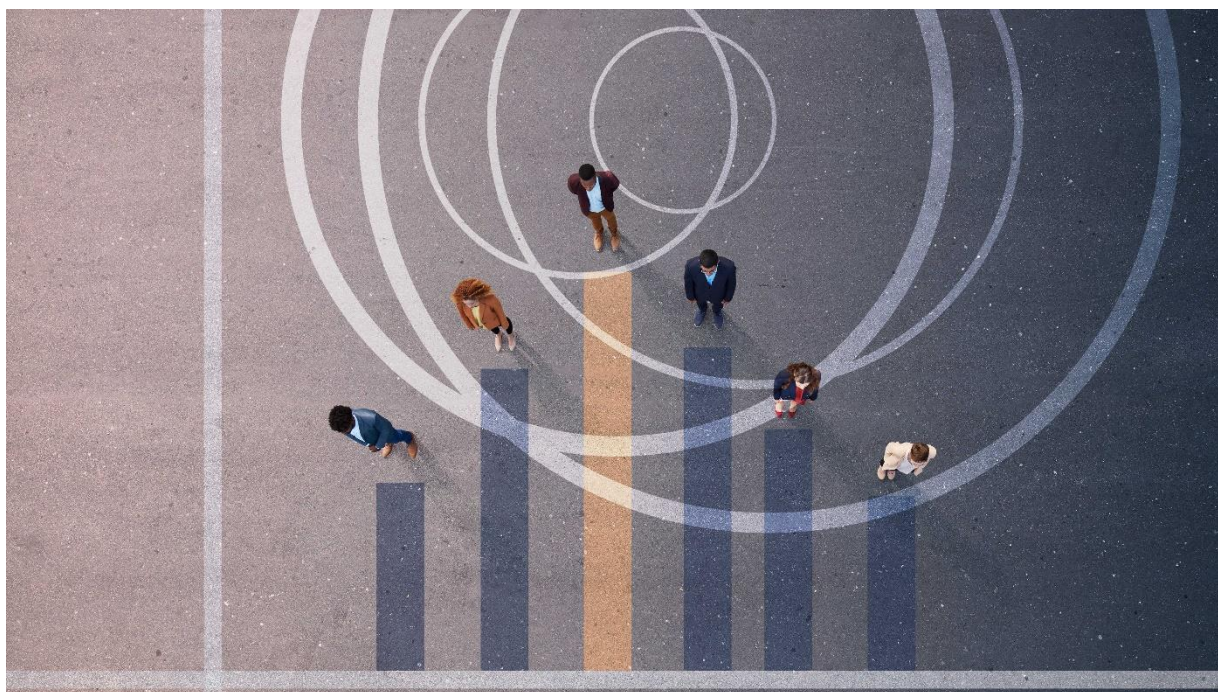

Spółeczna świadomość zagrożeń związanych z handlem ludźmi i podejmowaniem pracy za granicą

Raport z badania

Kantar Public dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Warszawa, 9 listopada 2021 r.

Spis treści

1. Metodologia badania.....	3
2. Najważniejsze wnioski	4
3. Szczegółowe wyniki badania	5
3.1 Znajomość form handlu ludźmi	5
3.2 Wiedza o handlu ludźmi	7
3.3 Kontakt z przypadkami handlu ludźmi.....	11
3.4 Przeciwdziałanie przypadkom handlu ludźmi	14
3.5 Podejmowanie pracy za granicą	20
4. Analiza porównawcza do stanu zmierzonego badaniami przeprowadzonymi w 2010 r. i 2015 r.....	28
5. Aneks.....	32
5.1 Spis wykresów, rysunków i tabel.....	32
5.2 Kwestionariusz.....	35

DANE KONTAKTOWE:

Urszula Krassowska

Managing Director

t: 501 276 501

e: urszula.krassowska@kantar.com

Sylwia Bąba

Account Manager

t: 728 421 639

e: sylwia.baba@kantar.com

Tomasz Roszkowski

Junior research Executive

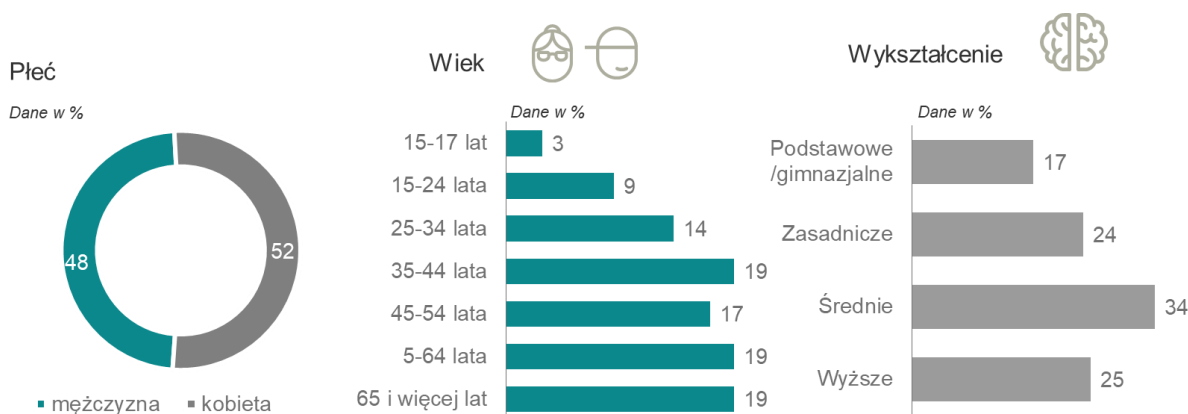
t: 575 857 522

e: tomasz.roszkowski@kantar.com

1. Metodologia badania

Badanie zostało przeprowadzone na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie 1005 Polaków w wieku 15 i więcej lat, techniką wywiadów bezpośrednich wspomaganym komputerowo (CAPI) w ramach badania Omnibus, w terminie 8-13 października 2021 roku. Poniższy raport zawiera omówienie uzyskanych rezultatów badania.

Wykres 1 Charakterystyka badanych

Większość wyników prezentowanych na wykresach jest przedstawiona w wartościach procentowych. Udziały procentowe zaokrąglone są do liczb całkowitych, co oznacza, że w niektórych przypadkach, również w pytaniach jednoodpowiedziowych, wyniki mogą nie sumować się do 100%.

Celem realizacji badania było rozpoznanie aktualnego stanu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska handlu ludźmi, w szczególności:

1. Ogólnej wiedzy na temat zjawiska handlu ludźmi,
2. Wiedzy na temat różnych form wykorzystania,
3. Postaw wobec zjawiska handlu ludźmi,
4. Świadomości zagrożeń związanych z handlem ludźmi,
5. Postaw wobec emigracji zarobkowej,
6. Wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy przez ofiary handlu ludźmi.

2. Najważniejsze wnioski

W wypowiedziach spontanicznych handel ludźmi kojarzy się Polakom przede wszystkim jako prostytutka, sprzedawanie ludzi, działania dotyczące kobiet. Sytuacje identyfikowane przez respondentów jako handel ludźmi, to także handel narządami, wykorzystanie drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych oraz nielegalne organizowanie adopcji dzieci. Dzieci i młodzież do 18 roku życia, które padły ofiarą handlu ludźmi według respondentów są zagrożone głównie przymusem świadczenia usług seksualnych, czy też udziałem w filmach lub zdjęciach pornograficznych.

Prawie połowa Polaków uważa, że w Polsce występują przypadki handlu ludźmi. Największy odsetek badanych szacuje, że może to być w Polsce od 10 do 100 takich sytuacji rocznie. Najczęściej respondenci są zdania, że skala handlu ludźmi pozostaje bez zmian na przestrzeni ostatnich lat. Zdaniem większości respondentów narażone na stanie się ofiarą handlu ludźmi są częściej kobiety niż mężczyźni, natomiast wiek nie jest bardzo istotnym czynnikiem, częściej także ofiarami mogą zostać Polacy w innych krajach niż obywatele innych krajów w Polsce. Widać również, że wiedza na temat handlu ludźmi i jego skali nie jest powszechna i dodatkowo można stwierdzić, że nie są to łatwe tematy dla respondentów.

Większość Polaków wie, że w Polsce istnieją instytucje i organizacje, które zajmują się pomocą ofiarom handlu ludźmi. Najczęściej kojarzoną organizacją jest ITAKA. Pomocą ofiarom, zdaniem respondentów, powinny zajmować się głównie organizacje pozarządowe i instytucje rządowe oraz Policja, Straż Graniczna, Prokuratora. Te ostatnie instytucje powinny także zajmować się zwalczaniem handlu ludźmi i to z Policją skontaktowałyby się większość badanych, aby zgłosić przypadki handlu ludźmi.

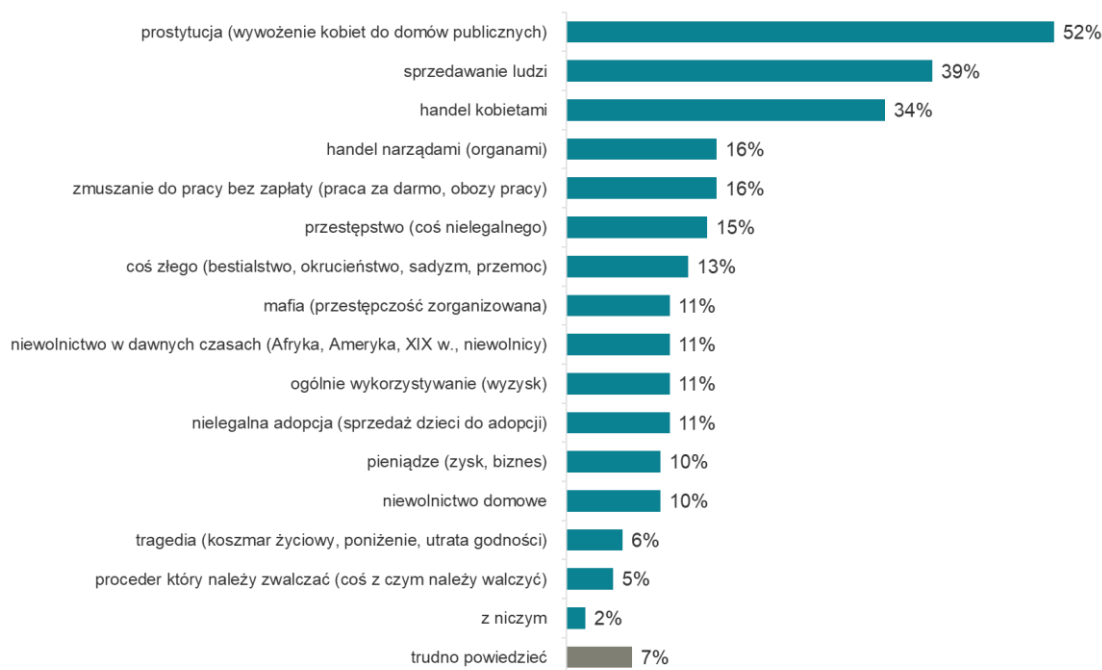
Prawie jedna trzecia badanych była za granicą w ciągu ostatnich 5 lat, zdecydowana większość jednak nie zdecydowałaby się na podjęcie za granicą pracy. Co więcej, w porównaniu do poprzednich badań znacząco spadła gotowość do podejmowania pracy na czarno i poniżej kwalifikacji.

3. Szczegółowe wyniki badania

3.1 Znajomość form handlu ludźmi

Niemal wszyscy Polacy (91%) posiadają skojarzenia związane z zagadnieniem handlu ludźmi. Handel ludźmi najczęściej kojarzy się z prostytutką (52%), ogólnie ze sprzedawaniem ludzi (39%) oraz z handlem kobietami (34%). 2% badanych nie ma żadnych skojarzeń z handlem ludźmi, odpowiadając „z niczym” (ten odsetek jest wyższy wśród osób z wykształceniem podstawowym: 6%), a 7% nie potrafi wymienić żadnego skojarzenia.

Wykres 2 Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi? Znajomość spontaniczna [N=1005]

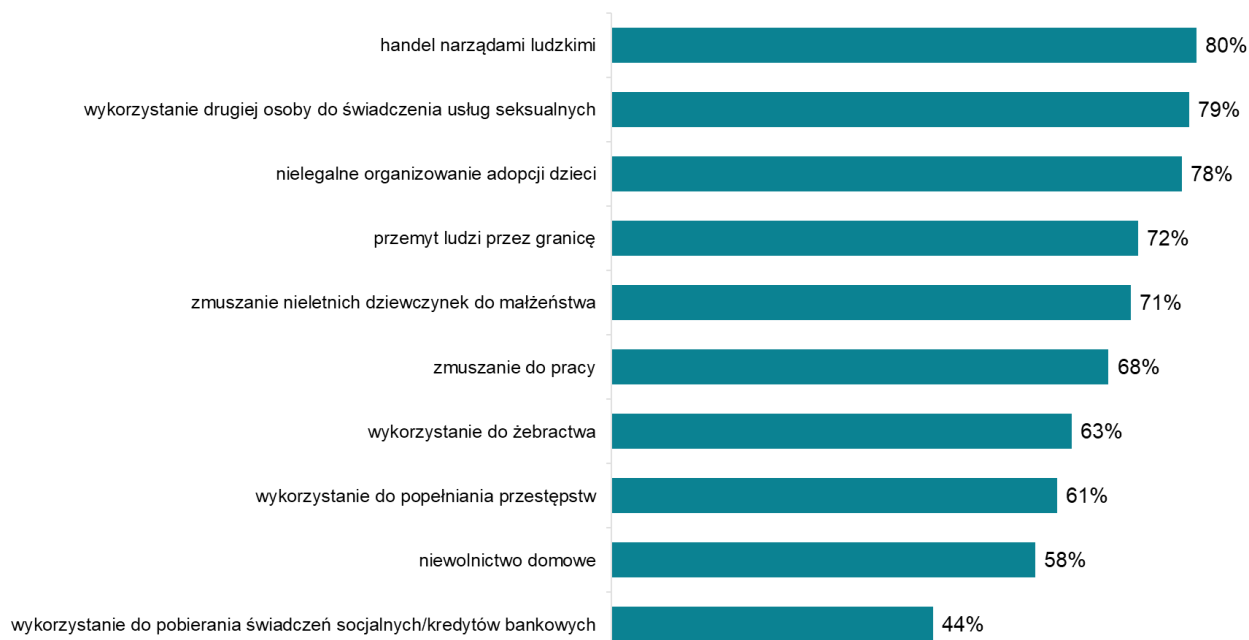

Cztery piąte Polaków (80%) jest zdania, że handel narządami ludzkimi mieści się w pojęciu handlu ludźmi. Sytuacje takie jak: zmuszanie osób do wykonywania usług

seksualnych oraz organizowanie adopcji dzieci za handel ludźmi uważa odpowiednio 79% i 78% badanych. Prawie trzy czwarte badanych (72%) niesłusznie za handel ludźmi postrzega także przemyt osób przez granicę.

Znajomość poszczególnych form handlu ludźmi jest niższa wśród najmłodszych respondentów (15-17 lat), osób z wykształceniem podstawowym i mieszkających na wsi.

Wykres 3 Czy następujące sytuacje to handel ludźmi? [N=1005]

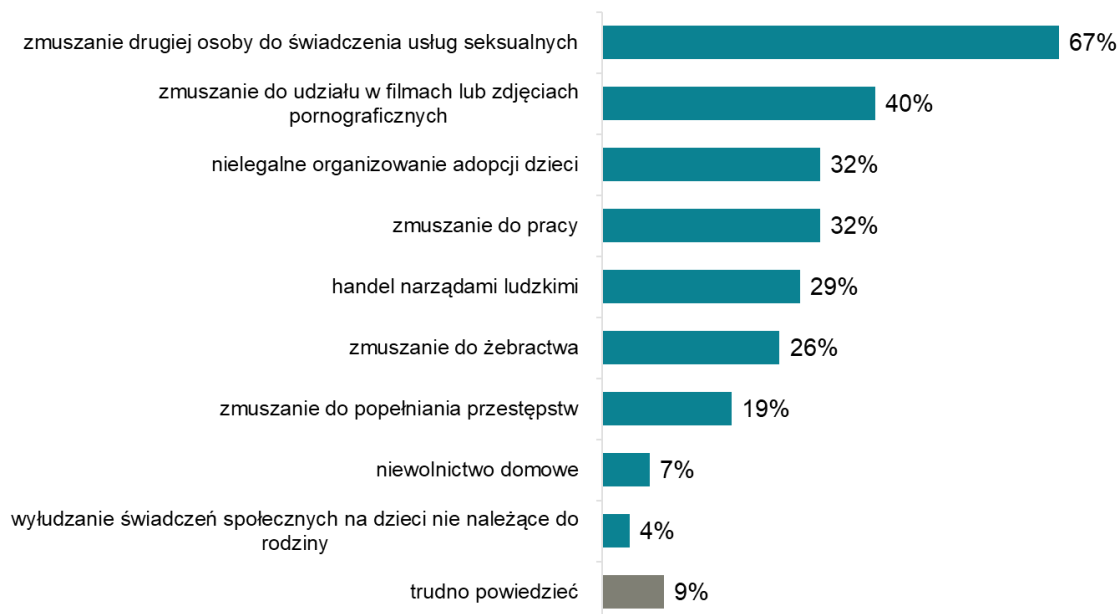

Najczęściej występującą formą wykorzystania dzieci do 18 roku życia, które padły ofiarą handlu ludźmi jest, zdaniem 67% respondentów, zmuszanie drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych. Istotnie częściej uważają tak osoby w wieku 35-44 lata (75%) oraz te z wykształceniem wyższym (76%).

Za częstą formę wykorzystania dzieci do 18 roku życia postrzegane jest także (przez 40% badanych) zmuszanie do udziału w filmach lub zdjęciach pornograficznych.

Niespełna jedna trzecia Polaków jest ponadto zdania, że jest to także nielegalna adopcja oraz zmuszanie do pracy (32%),

Wykres 4 Jakie są Pana(i) zdaniem najczęściej występujące formy wykorzystania dzieci do 18 roku życia, które padły ofiarą handlu ludźmi? Znajomość spontaniczna [N=1005]

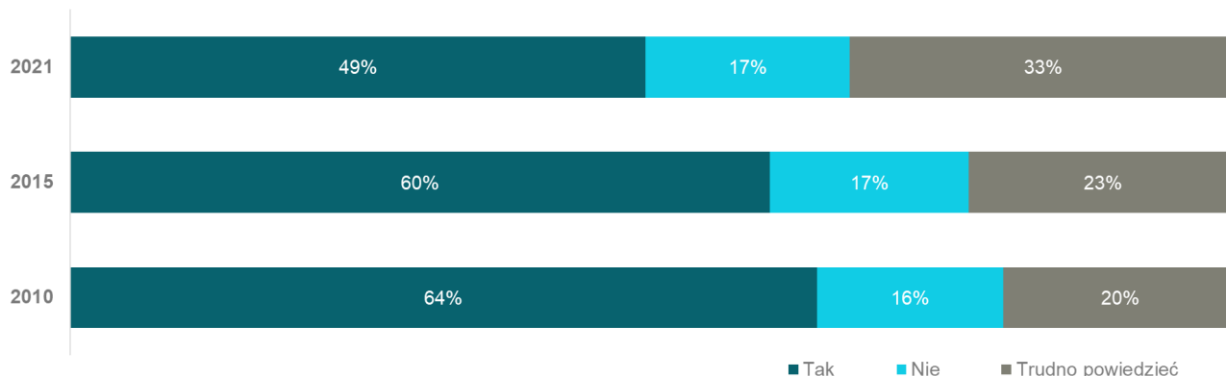

3.2 Wiedza o handlu ludźmi

Prawie połowa Polaków (49%) jest zdania, że w Polsce zdarzają się przypadki handlu ludźmi. 17% badanych uważa, że w Polsce nie występują przypadki handlu ludźmi.

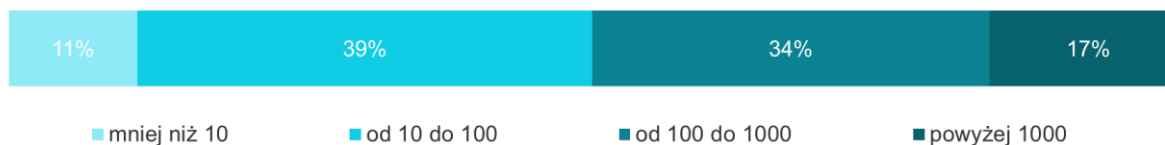
Co ciekawe, porównując wyniki na to pytanie na przestrzeni lat, możemy zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o jasną deklarację, że w Polsce występuje handel ludźmi, jednocześnie systematycznie wzrasta odsetek odpowiedzi trudno powiedzieć. Może to oznaczać, że temat handlu ludźmi jest zbyt rzadko poruszany w przestrzeni publicznej i Polacy nie wiedzą, na ile ten proceder faktycznie występuje w Polsce i na jaką skalę.

Wykres 5 Czy Pana(i) zdaniem w Polsce mają miejsce przypadki handlu ludźmi? [N=1005]

Praktycznie co dziesiąty Polak (11%) jest przekonany iż co roku w Polsce jest mniej niż 10 ofiar handlu ludźmi. Zdaniem 39% badanych, rocznie w Polsce pada ofiarą handlu ludźmi od 10 do 100 osób. Co trzeci respondent (34%) wskazuje przedział od 100 do 1000, natomiast 17% uważa, iż jest to ponad 1000 osób.

Wykres 6 Ile osób w ciągu roku Pana(i) zdaniem pada ofiarą handlu ludźmi w Polsce? [N=1005]

Oszacowanie skali handlu ludźmi sprawia problem 35% badanych. Pozostali najczęściej są zdania (32%), że skala handlu ludźmi w ciągu ostatnich 10 lat nie zmieniła się. Prawie co czwarty badany (24%) uważa, że zjawisko handlu ludźmi w Polsce jest coraz większe a 9%, że jest coraz mniejsze.

W porównaniu do wyników z 2015 roku można zauważyć, że obecnie zwiększyło się przekonanie, że sytuacja się ustabilizowała (32% uważa, że skala zjawiska pozostaje bez zmian w porównaniu do 25% w 2015 roku), niż, że się zwiększa, jak to miało miejsce w 2015 roku (36% w 2015 roku było zdania, że skala zjawiska handlu ludźmi jest coraz większe, obecnie jest to 12 punktów procentowych mniej).

Wykres 7 Jak ocenia Pan(i) skalę zjawiska handlu ludźmi w Polsce na przestrzeni ostatnich 10 lat: [N=1005]

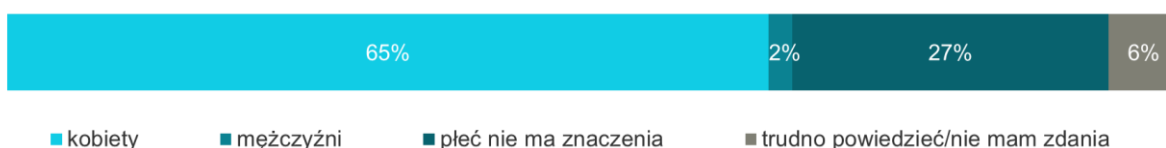

Płeć zdaniem większości respondentów ma istotny wpływ na zagrożenie stania się ofiarą handlu ludźmi. 65% badanych uważa, że to kobiety są bardziej narażone, a jedynie 2% jest zdania, że bardziej narażeni są mężczyźni. 27% badanych jest z kolei zdania, że płeć nie ma w tej sytuacji znaczenia.

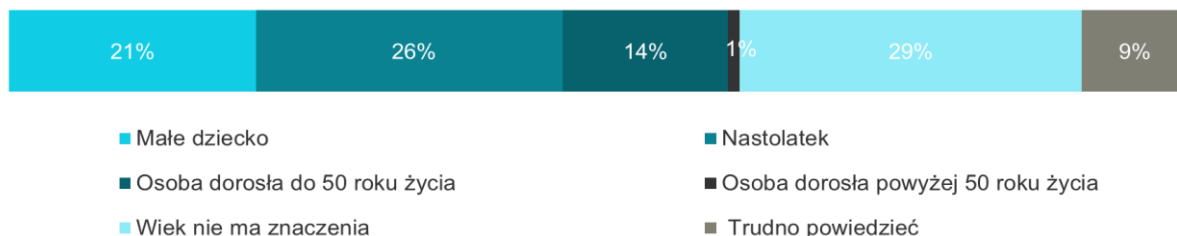
Mniejsza jest skłonność respondentów do uzależniania zagrożenia stania się ofiarą handlu ludźmi od wieku. Co prawda, nieco częściej wskazują, że bardziej narażeni są nastolatki (26%) czy małe dzieci (21%), ale więcej osób uważa, że wiek nie ma znaczenia (29%) a 14% badanych wskazuje także, że równie narażone mogą być osoby dorosłe do 50 roku życia.

Bardziej narażeni są także, zdaniem 46% respondentów, Polacy na terenie innych krajów niż obywatele innych krajów na terenie Polski (14%), choć 35% osób nie ma w tym zakresie jednoznacznego zdania. Ten dość znaczący odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” wskazuje, że temat jest trudny do określenia i Polakom nie łatwo jednoznacznie wysondować, jak sytuacja się kształtuje, jeśli chodzi o zagrożenie stania się ofiarą handlu ludźmi w Polsce i za granicą.

Wykres 8 Kto Pana(i) zdaniem jest bardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi, kobiety czy mężczyźni? [N=1005]

Wykres 9 Kto Pana(i) zdaniem jest bardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi? [N=1005]

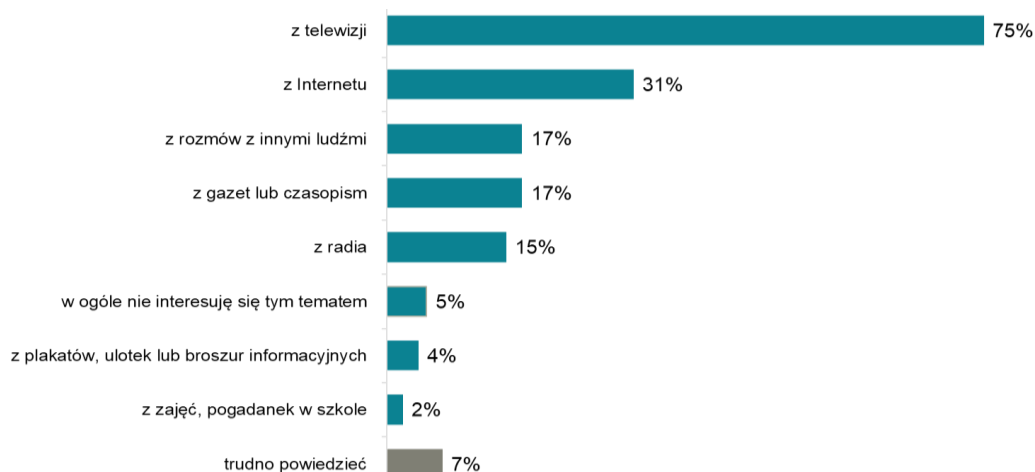

Wykres 10 Kto jest Pana(i) zdaniem bardziej narażony na znalezienie się w sytuacji ofiary handlu ludźmi? [N=1005]

Najważniejszym źródłem informacji o handlu ludźmi jest niezmiennie telewizja (75%). I chociaż mniej badanych (31%) deklaruje poszukiwanie informacji w internecie, to na przestrzeni ostatnich lat internet, jako źródło informacji, istotnie wzrósł (21% w 2015 roku, 20% w 2010 roku). W dalszej kolejności, 17% Polaków czerpie informacje z rozmów z innymi ludźmi oraz z gazet bądź czasopism, a 15% z radia.

Wykres 11 Skąd ma Pani informacje o handlu ludźmi? [N=1005]

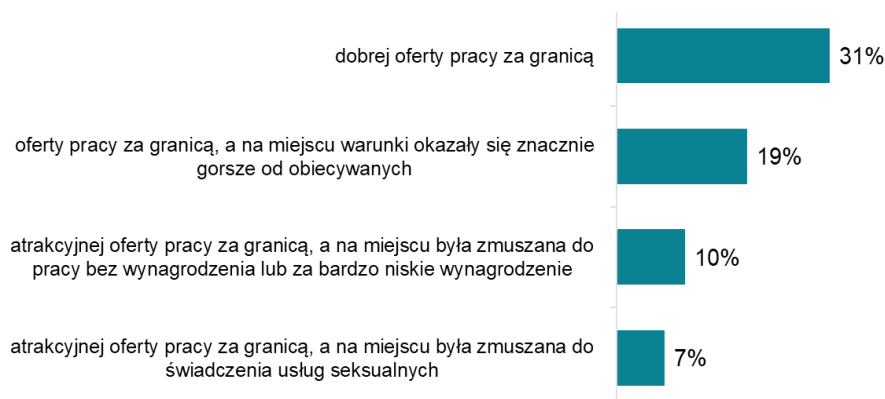

3.3 Kontakt z przypadkami handlu ludźmi

31% Polaków zna kogoś, kto skorzystał z dobrej oferty pracy za granicą, istotnie częściej osoby, które przyjęły ofertę pracy za granicą znają respondenci w wieku 25-34 lata (43%). 19% badanych zna osoby, które skorzystały z oferty pracy za granicą, a na miejscu warunki okazały się gorsze od obiecywanych. Co dziesiąty badany (10%) zna kogoś, kto za granicą doświadczył przymusu pracy za bardzo niskie wynagrodzenie lub całkowicie za darmo, a 7% zetknęło się z sytuacją, że znana mu osoba, po przyjęciu pracy za granicą, była zmuszana do świadczenia usług seksualnych.

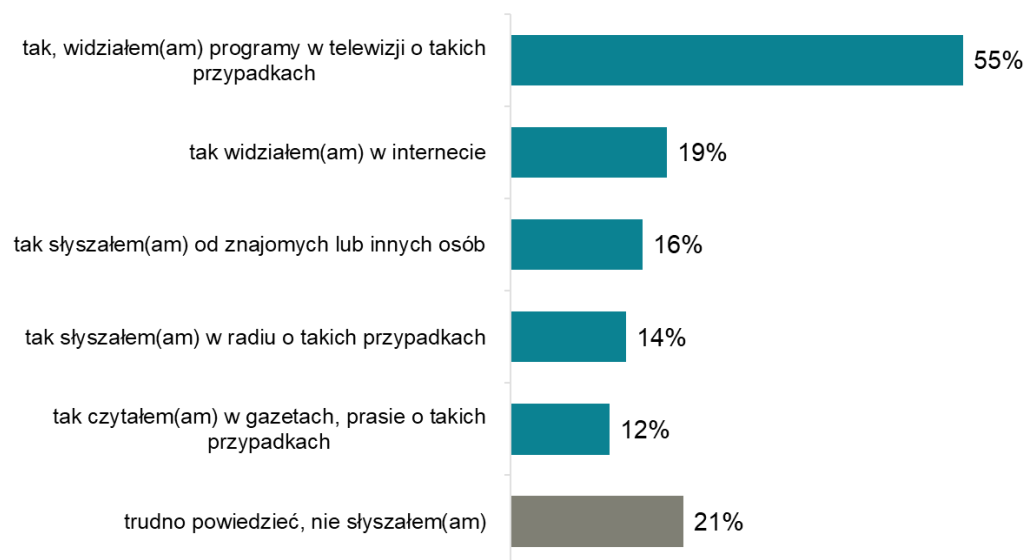
Wykres 12 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z sytuacjami w których znana Panu(i) osoba skorzystała z:
[N=1005]

Odpowiedzi „tak”

Zdecydowanie częściej Polacy słyszą o tego typu sytuacjach w telewizji. 57% badanych zetknęło się w telewizji z informacjami o zmuszaniu do pracy bez wynagrodzenia, 56% z informacjami o zmuszaniu do świadczenia usług seksualnych a 55% z informacjami o gorszych warunkach pracy niż pierwotnie obiecywane. Z internetu o takich sytuacjach wie 18-20% badanych.

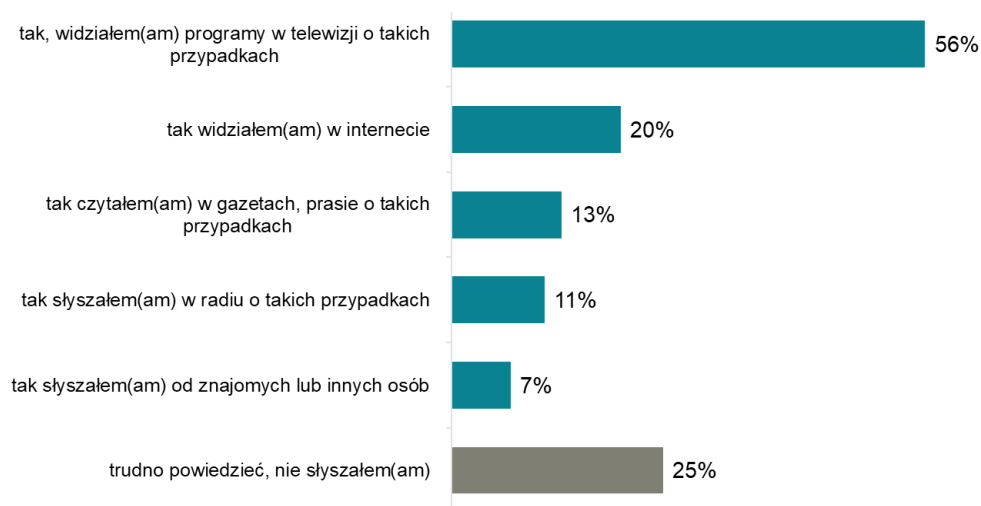
Wykres 13 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z oferty pracy za granicą, a na miejscu warunki okazały się znacznie gorsze od obiecywanych? [N=1005]

Wykres 14 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?

Wykres 15 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych? [N=1005]

Osobiście Polacy nie znają zbyt wiele przypadków, kiedy obywatel innego kraju byłby zmuszany w Polsce do pracy bez wynagrodzenia, do żebractwa czy prostytucji.

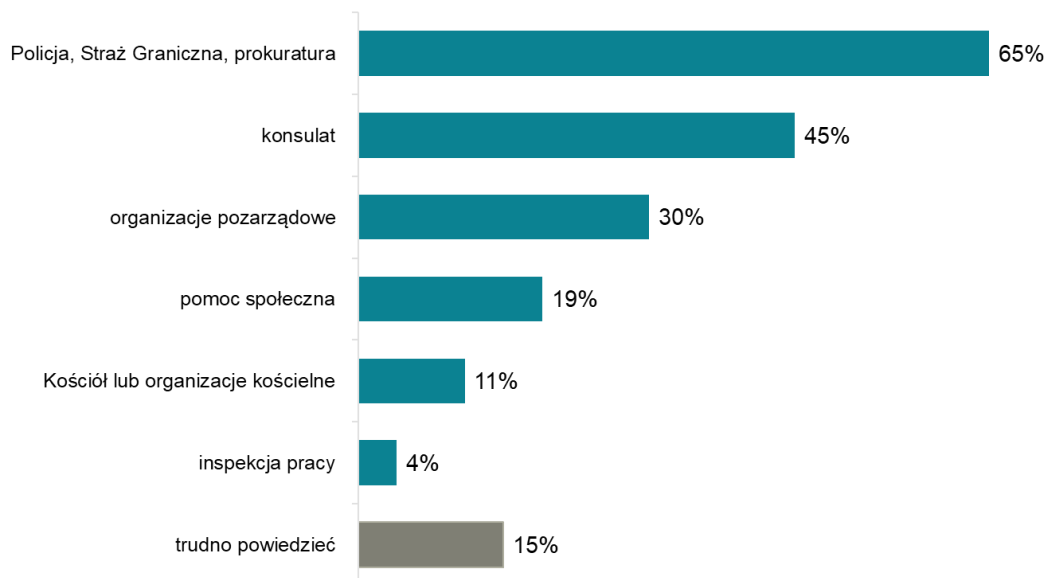
Z takimi sytuacjami zetknęli się głównie w programach telewizyjnych, najczęściej sytuacje te dotyczyły zmuszania do pracy za niską płacę lub za darmo (48%), zmuszania do żebrania 40%, do prostytucji (44%), jak i przypadków zawarcia związku małżeńskiego za pieniądze (41%).

Tabela 1 Kontakt z sytuacjami handlu ludźmi wśród obcokrajowców w Polsce [N=1005]

	Czy zetknął(ęła) się Pani z sytuacjami, że w Polsce obywatele innych krajów byli:			Czy zetknęła się Pan (i) z sytuacjami, że
	zmuszani do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?	zmuszani do żebrania?	zmuszani do prostytucji?	ktoś zawarł związek małżeński za pieniądze w celu umożliwienia mu uzyskania prawa pobytu w Polsce?
tak, znam osobiście przypadek takiej osoby	6%	4%	4%	3%
tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach	48%	40%	44%	41%
tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach	13%	10%	10%	8%
tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach	10%	9%	11%	9%
tak widziałem(am) w internecie	14%	13%	17%	14%
tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób	11%	10%	8%	10%
trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)	28%	37%	33%	37%

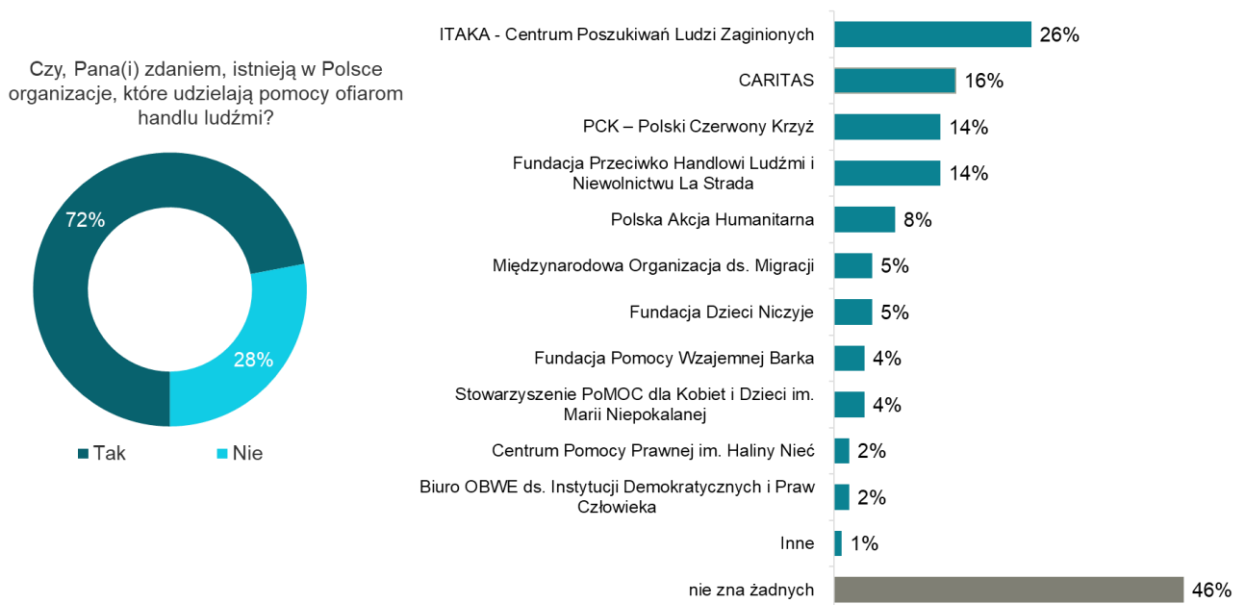
3.4 Przeciwdziałanie przypadkom handlu ludźmi

Instytucją, która powinna udzielać pomocy ofiarom handlu ludźmi jest w opinii dwóch trzecich badanych (65%) Policja, Straż Graniczna oraz prokuratura. Znacznie mniejszy odsetek badanych wymienia konsulat jako odpowiedzialny za pomoc w takich przypadkach, natomiast 30% wskazuje organizacje pozarządowe. 19% ankietowanych jest zdania, że ofiara handlu ludźmi mogła uzyskać wsparcie od pomocy społecznej, na kościół lub organizacje kościelne wskazało 11%, a 4% wskazało inspekcję pracy.

Wykres 16 Gdzie ofiara handlu ludźmi może uzyskać pomoc? [N=1005]

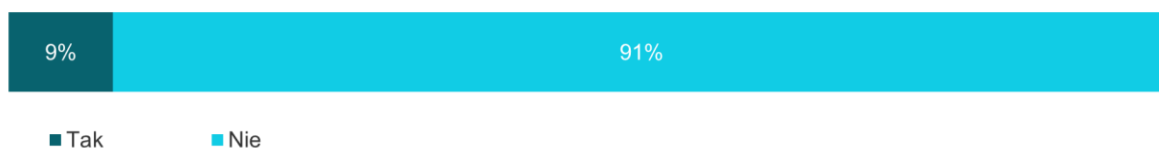
Większość Polaków (72%) uważa, że w Polsce organizacje, które pomagają ofiarom handlu ludźmi, jednak niewiele więcej niż połowa potrafi je faktycznie wskazać. Najbardziej znaną organizacją jest ITAKA, którą wymieniła jedna czwarta badanych (26%). W dalszej kolejności respondenci wskazywali CARITAS (16%), PCK (14%) oraz Fundację La Strada (14%). Najrzadziej wskazywane to: Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć (2%) oraz Biuro OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (1%).

Wykres 17 Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji zajmujących się pomocą ofiarom handlu ludźmi? [N=1005]

Mniej niż co dziesiąty (9%) Polak słyszał o Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla Ofiar Handlu Ludźmi.

Wykres 18 Czy słyszał(a) Pan(i) o Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla Ofiar Handlu Ludźmi? [N=1005]

Rozpowszechnianiem informacji na temat handlu ludźmi, zdaniem ponad połowy badanych (53%), powinny zajmować się media. Niewiele mniejszy odsetek uważa, że powinny to robić również policja, straż graniczna i prokuratura. Nieco ponad dwóch na pięciu badanych (41%) wymieniło instytucje rządowe, natomiast organizacje pozarządowe wskazała niespełna jedna trzecia respondentów (30%).

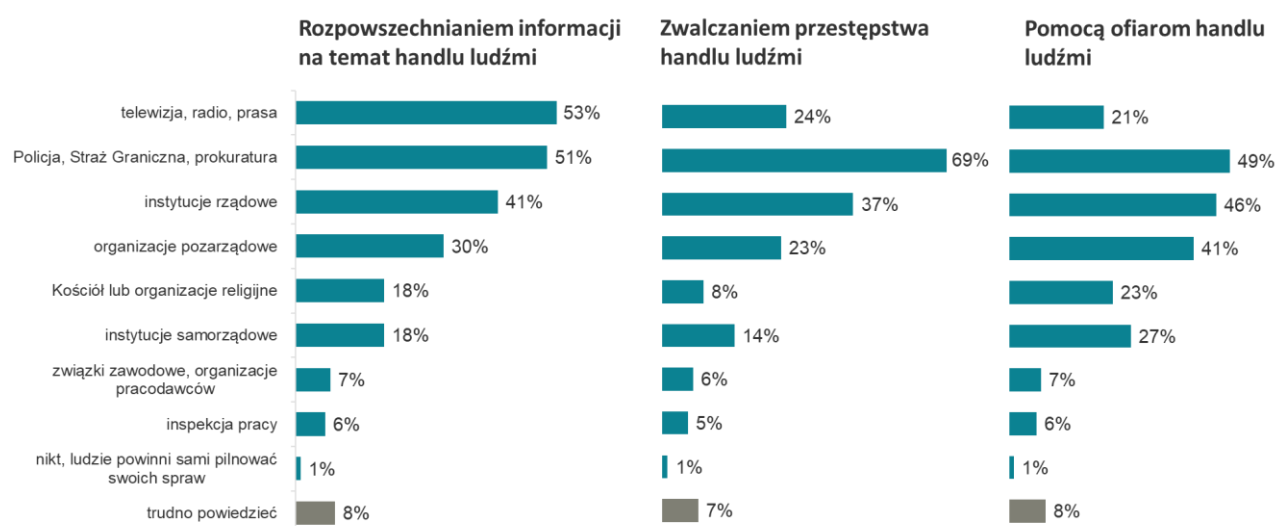
Zwalczanie przestępstw dotyczących handlu ludźmi to przede wszystkim zadanie Policji, Straży Granicznej oraz prokuratury (69%). Znacznie mniejszy odsetek badanych

uważa, że powinny się tym również zająć instytucje rządowe (37%), natomiast niespełna jedna czwarta respondentów wskazuje media (24%) oraz organizacje pozarządowe (23%).

W przypadku pomocy ofiarom handlu ludźmi, organizacją, instytucją, która powinna pomagać takim ludziom jest Policja, Straż Graniczna, bądź prokuratura (49%). Niewiele mniejszy procent wymienia instytucje rządowe (46%), a 41% - instytucje pozarządowe.

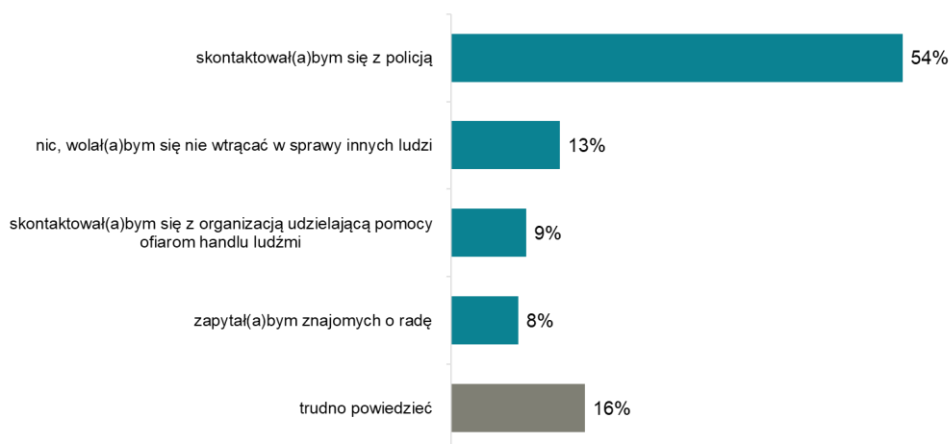
Wykres 19 Kto, jakie instytucje, Pana(i) zdaniem, powinny się zajmować: [N=1005]

Nieco ponad połowa Polaków (54%) deklaruje, że gdyby dowiedzieli się, że w ich sąsiedztwie ktoś zmusza inną osobę do pracy, żebrania lub prostytucji, to zawiadomiliby Policję. 9% skontaktowałoby się w tej sprawie z organizacją pozarządową, natomiast 8% zapytałoby znajomych o radę. 13% Polaków wolałoby nie wtrącać się w sprawy innych ludzi.

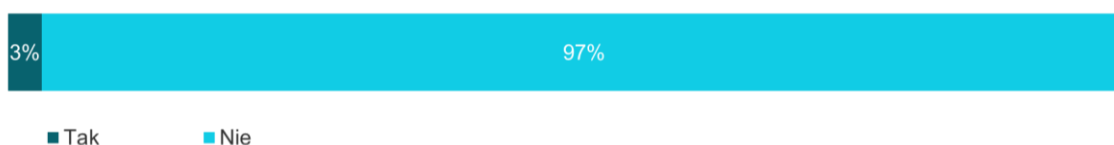
Z policją najczęściej skontaktowałiby się badani w wieku 25-34 lat (67%), z wyższym wykształceniem (65%), mieszkańcy Warszawy (85%).

Wykres 20 Co by Pan(i) zrobił(a), gdyby dowiedział(a) się Pan(i), że w Pana(i) sąsiedztwie ktoś zmusza inną osobę do pracy, żebrania czy prostytucji? [N=1005]

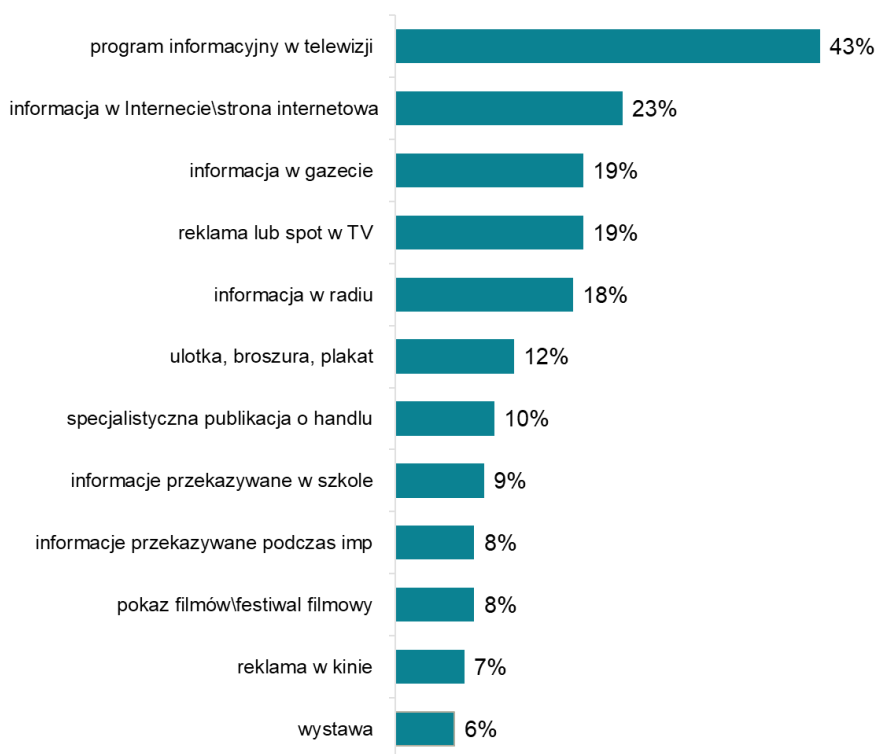
Zaledwie 3% osób w badaniu ogólnopolskim było kiedykolwiek uczestnikiem spotkania na temat zjawiska handlu ludźmi.

Wykres 21 Czy był(a) Pan(i) osobiście uczestnikiem spotkania na temat zjawiska handlu ludźmi? [N=1005]

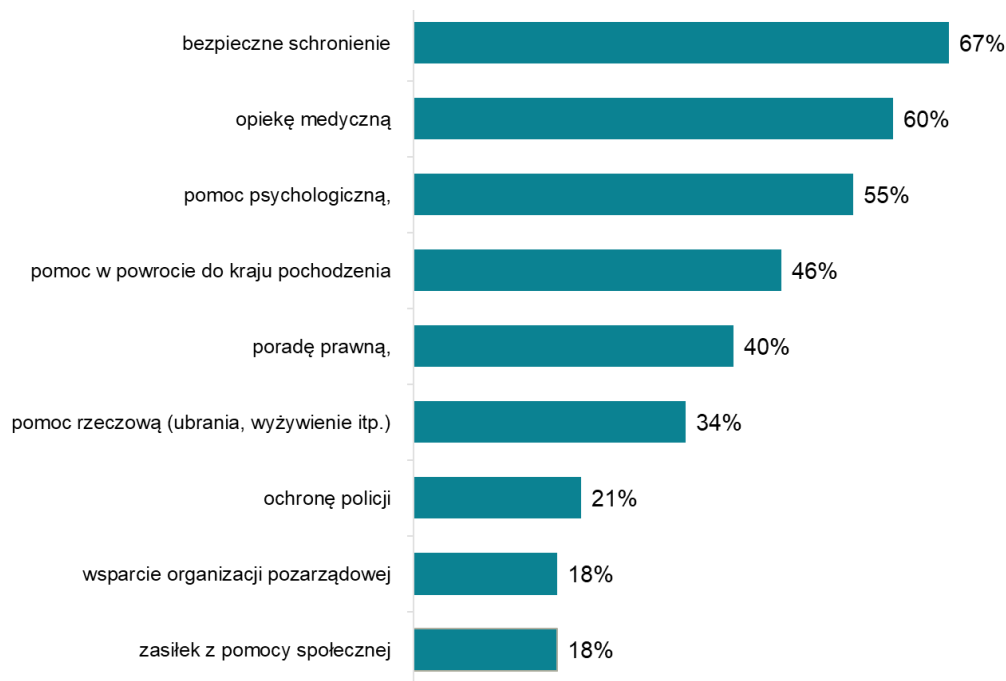
Badani, najczęściej spotykali się z materiałami informacyjnymi dotyczącymi zjawiska handlu ludźmi w programach telewizyjnych (43%). Zdecydowanie rzadziej Polacy wymieniali: informacje w internecie (23%), gazety oraz reklamy bądź spoty w TV (19%) oraz wiadomości w radiu (18%).

Programy telewizyjne najczęściej wskazywali najstarsi badani 65+ (51%), ze średnim wykształceniem (48%), mieszkańcy Warszawy, natomiast na informacje na stronie internetowej częściej natrafiali respondenci w wieku 18-24 lat (35%), z wyższym wykształceniem (34%) oraz mieszkańców miast 200-499 tys. (33%).

Wykres 22 Czy spotkał(a) się Pan(i) w Polsce z następującymi materiałami i informacjami przestrzegającymi przed zjawiskiem handlu ludźmi? [N=1005] Odpowiedzi „tak”

Według dwóch trzecich Polaków (67%) ofiara handlu ludźmi, może otrzymać w Polsce przede wszystkim bezpieczne schronienie, a 60% badanych jest zdania, że mogą otrzymać opiekę medyczną. W dalszej kolejności badani wskazywali, na pomoc taką jak wsparcie psychologiczne (55%) oraz umożliwienie powrotu do miejsca zamieszkania (46%).

Bezpieczne schronienie wskazują najczęściej Polacy w wieku 35-44 lat (74%), mieszkańcy miast do 10 tys. mieszkańców (78%) oraz miast 100-199 tys. (77%). Opiekę medyczną wymieniają respondenci w wieku 25-34 lat (69%), mieszkańcy miast 100-199 tys. (74%), natomiast pomoc psychologiczną – badani z wyższym wykształceniem (62%) mieszkańcy miast 100-199 tys. oraz 200-499 tys. (66%). Respondenci w wieku 65+ (54%) oraz mieszkańcy miast do 10 tys. wskazują na możliwość powrotu do miejsca zamieszkania.

Wykres 23 Jaką pomoc Pana(i) zdaniem otrzymać może ofiara handlu ludźmi w Polsce? [N=1005]

3.5 Podejmowanie pracy za granicą

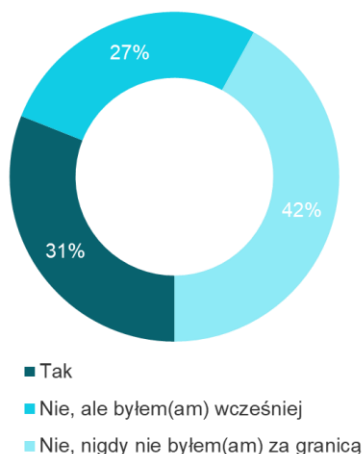
Niespełna jedna trzecia Polaków (31%), w ciągu ostatnich 5 lat była za granicą. 27% Polaków deklaruje, że było za granicą dawniej niż 5 lat temu, natomiast 42% ankietowanych nigdy nie wyjeżdżało poza granice Polski.

Najczęściej za granicę wyjeżdżały osoby w wieku 18-24 lat (54%), z wyższym wykształceniem (55%). Badani, nigdy nie będący za granicą to częściej najmłodszy respondenci 15-17 lat (63%), z podstawowym wykształceniem (64%) oraz mieszkańcy wsi (48%).

Większość Polaków nigdy nie pracowało za granicą oraz nie planuje podjęcia takiej pracy (73%). 14% badanych również nigdy nie pracowało poza granicami Polski, lecz rozważa taką możliwość, natomiast 12% respondentów miało okazję zarabiać w innych państwach.

Wykres 24 Obecność za granicą w ostatnich 5 latach i praca za granicą [N=1005]

Czy był(a) Pan(i) za granicą w ostatnich 5 latach?

Czy kiedykolwiek pracował(a) Pan(i) za granicą?

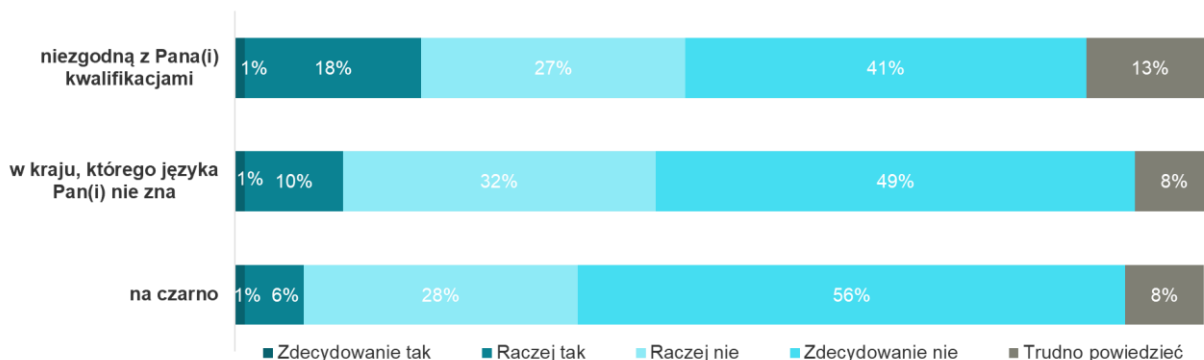
Zdecydowana większość Polaków (84%) nigdy nie zdecydowałaby się na podjęcie pracy „na czarno” za granicą. Podobnie jest w przypadku pracy bez znajomości języka, w kraju, w którym się znajdują (81%).

Na pracę, bez jakiegokolwiek umowy zatrudnienia nie zdecydowaliby się w największym stopniu najstarsi respondenci 65+ (92%) oraz mieszkańcy miast 100-199 tys. mieszkańców (91%), podobnie jak w przypadku nie znajomości języka, 65+ (90%), osoby z wyższym wykształceniem (86%) oraz mieszkańcy miast 100-199 tys. mieszkańców (89%).

Dwie trzecie Polaków (67%) nie zdecydowałoby się na pracę nie zgodną z posiadanymi kwalifikacjami. 41% zdecydowanie nie podjęłoby takiego zatrudnienia, natomiast 27% raczej nie zdecydowałoby się. Takiej pracy podjęliby się najczęściej ankietowani w wieku 25-34 lat (26%), natomiast najrzadziej osoby w wieku 65+ (14%).

Jedynie co dziesiąty badany (10%) odpowiedziałby na ogłoszenie, mogące budzić pewne wątpliwości. Przeważnie są to respondenci w wieku 25-34 lat (20%) oraz posiadający średnie wykształcenie (12%). W odniesieniu do poprzednich pomiarów widoczna jest większa niechęć do odpowiedzi na prezentowane ogłoszenie.

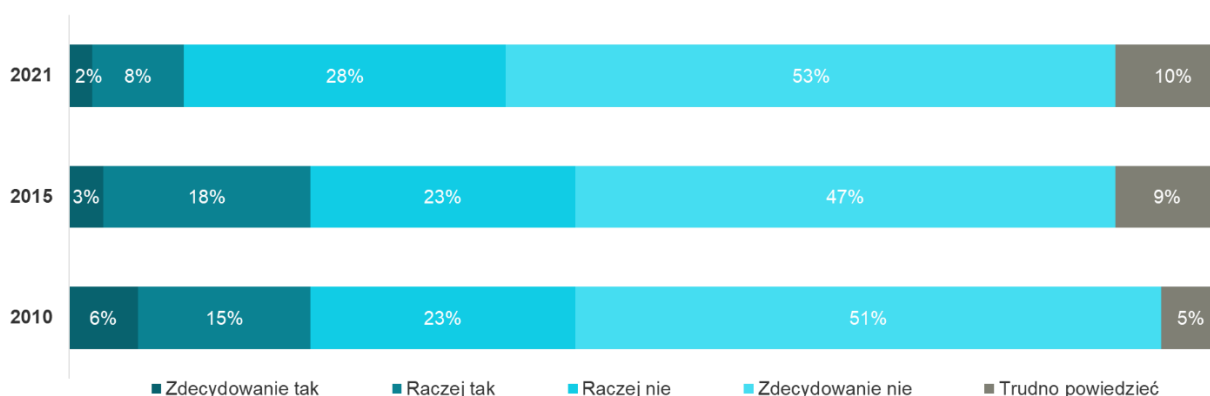
Wykres 25 Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą... [N=1005]

Co dziesiąty badany (10%) odpowiedziałby na ogłoszenie o pracę kelnerki/kelnera. Są to częściej respondenci w wieku 25-34 lat (20%) oraz posiadający średnie wykształcenie (12%). W odniesieniu do poprzednich pomiarów widoczna jest większa niechęć do odpowiedzi na takiego typu ogłoszenie.

Wykres 26 Proszę sobie wyobrazić, że poszukuje Pan(i) pracy za granicą. Czy odpowiedział(a)by Pan(i) na następujące ogłoszenie? [N=1005]

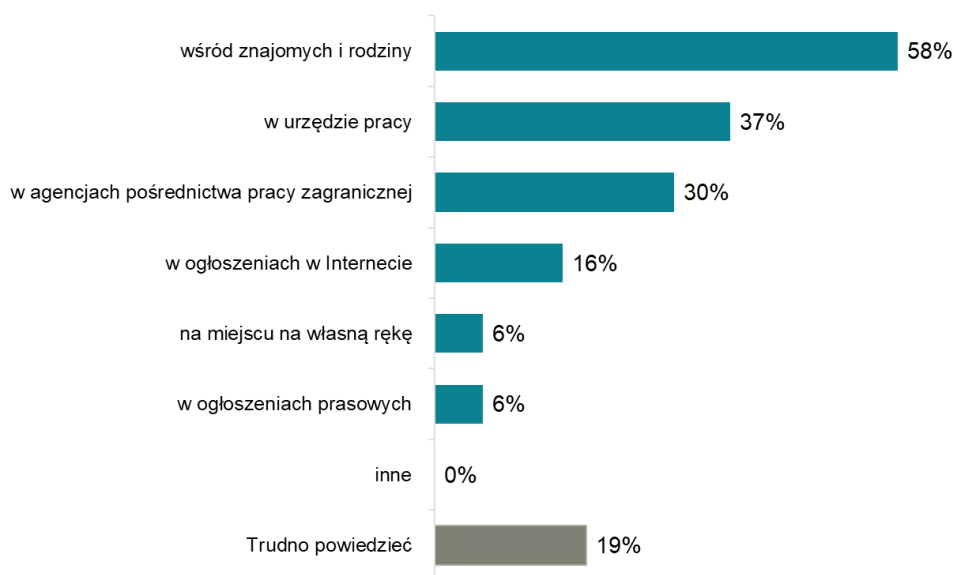
*Kelnerka (kelner) w Anglii, 1600 funtów/mc, nie musisz znać języka, także bez kwalifikacji.
Zadzwoń 952 147 449.*

Największy odsetek Polaków (58%) poszukiwałby pracy za granicą u rodziny oraz przyjaciół. Ponad jedna trzecia badanych (37%) zdecydowałaby się na urząd pracy, natomiast 30% na agencje pośrednictwa pracy.

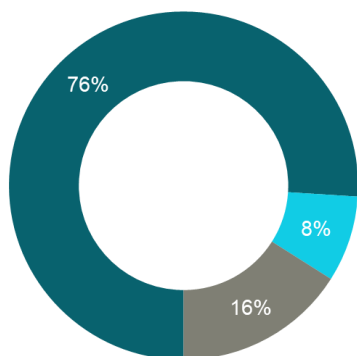
W ogłoszeniach internetowych pracy najczęściej szukaliby respondenci młodszy, w przedziałach wiekowych 18-24 (30%) oraz 25-34 lat (24%) oraz mieszkańcy wsi (20%). Agencja pracy zagranicznej byłaby atrakcyjna dla osób w wieku 25-34 lat (40%), z wyższym wykształceniem (40%) oraz mieszkańców miast 100-199 tys. mieszkańców (53%).

Wykres 27 Proszę sobie wyobrazić, że szuka Pan(i) pracy za granicą. Gdzie szukał(a)by Pan(i) ofert? [N=1005]

Niewiele ponad trzy czwarte badanych (76%) uważa, że osobom, które wyjechały do pracy za granicą, zostały wprowadzone w błąd co do rodzaju i warunków pracy i którym uniemożliwia się powrót do kraju, należy się pomoc. 8% respondentów, jest zdania, że ludzie w takiej sytuacji powinni radzić sobie sami.

Wykres 28 Wiele osób podejmuje pracę za granicą, w tym również cudzoziemcy w Polsce. Jednocześnie niektóre z tych osób wprowadzane są w błąd co do rodzaju lub warunków pracy i płacy oraz uniemożliwia im się zmianę pracy bądź powrót do kraju. Czy Pana(i) zdaniem, osoby te: [N=1005]

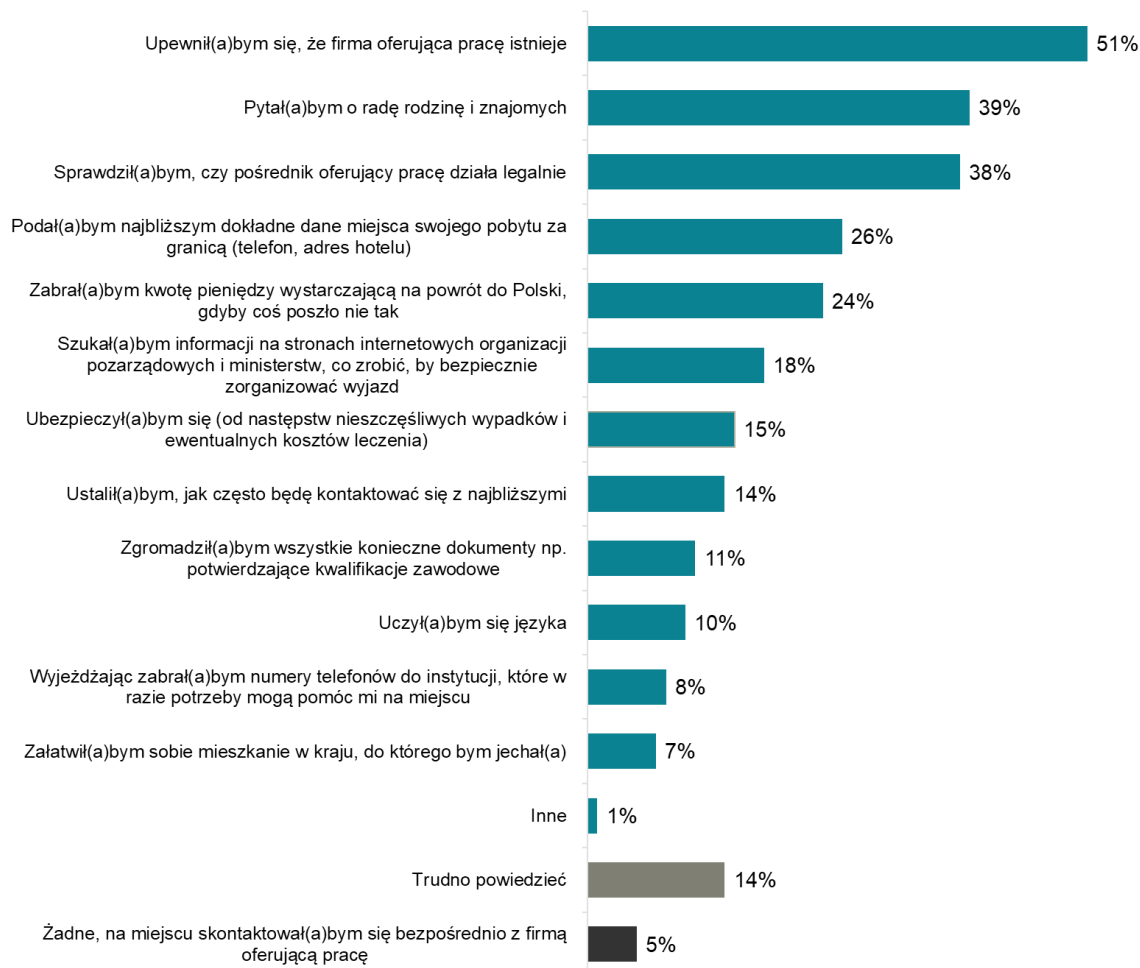

- są osobami, którym należy się pomoc
- wyjechały dobrowolnie, więc same powinny dawać sobie radę
- trudno powiedzieć

W przypadku ewentualnego podjęcia pracy za granicą, największy odsetek respondentów sprawdziłby czy dany pracodawca istnieje (51%). Nieco mniejszy procent badanych (39%) poradziłby się rodziny i znajomych, natomiast (38%) sprawdziłoby legalność pośrednika pracy. Jedna czwarta Polaków (26)% podałyby najbliższymi swoje dokładne dane pobytu za granicą, czy też zabezpieczyłyby się odpowiednią ilością gotówki, w razie konieczności nagłego powrotu do Polski (24%).

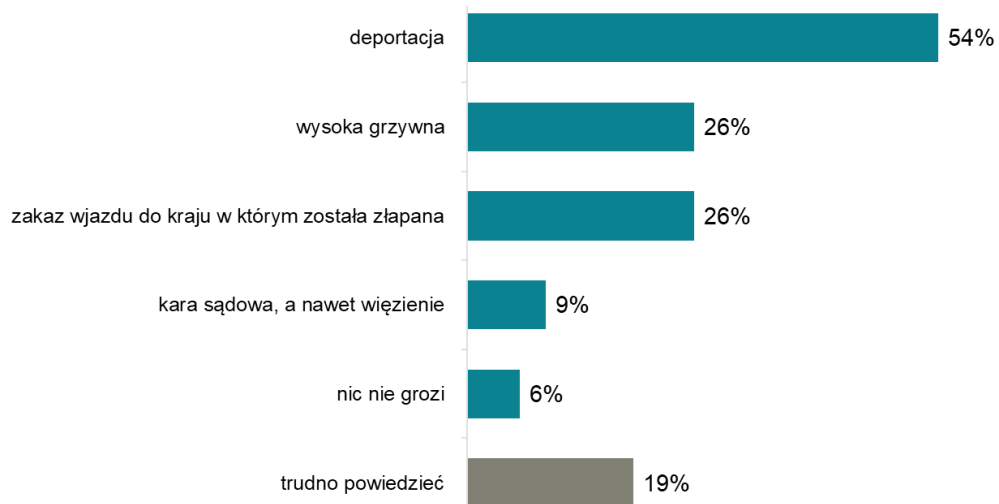

Wykres 29 Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan(j) zamiar wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy. Jakie działania by Pan(i) podjął(ęła) przed wyjazdem? Proszę wymienić do 5 działań. [N=1005]

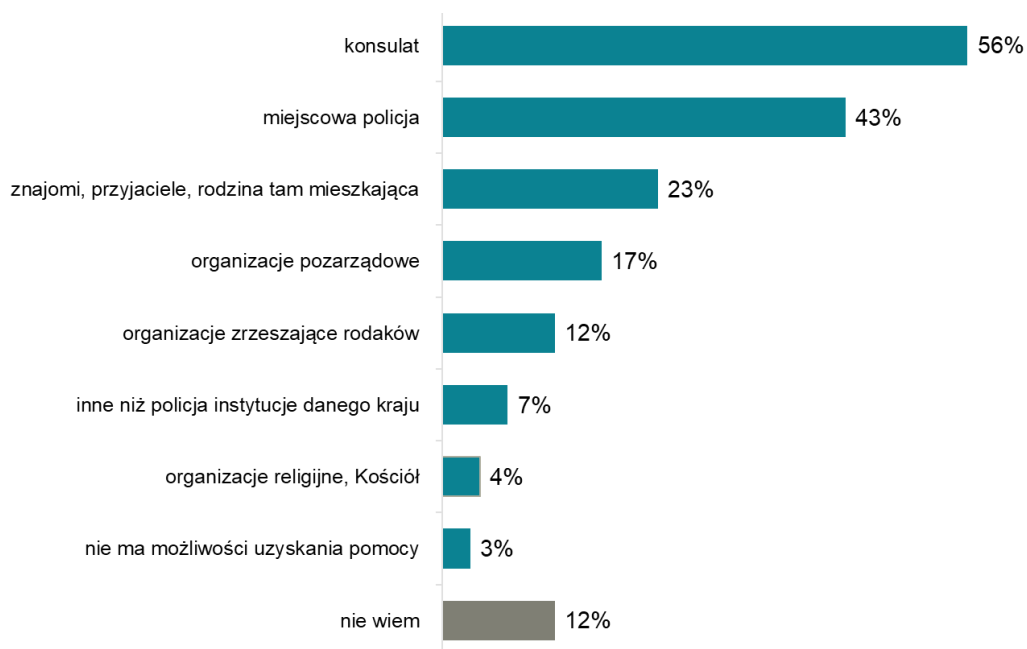

Respondentów zapytano, czy wiedzą, co grozi osobie pracującej za granicą „na czarno”. Ponad połowa (54%) badanych jest zdania, że takim osobom grozi deportacja. 26% wskazuje na wysoką grzywnę, lub zakaz wjazdu do danego kraju, 9% sądzi iż jest to kara sądowa lub więzienie, natomiast 6% jest przekonanych, że osobom pracującym nielegalnie nic nie grozi.

Wykres 30 Jeśli osobą pracującą "na czarno" zainteresuje się policja kraju, w którym ona przebywa, to co jej grozi? [N=1005]

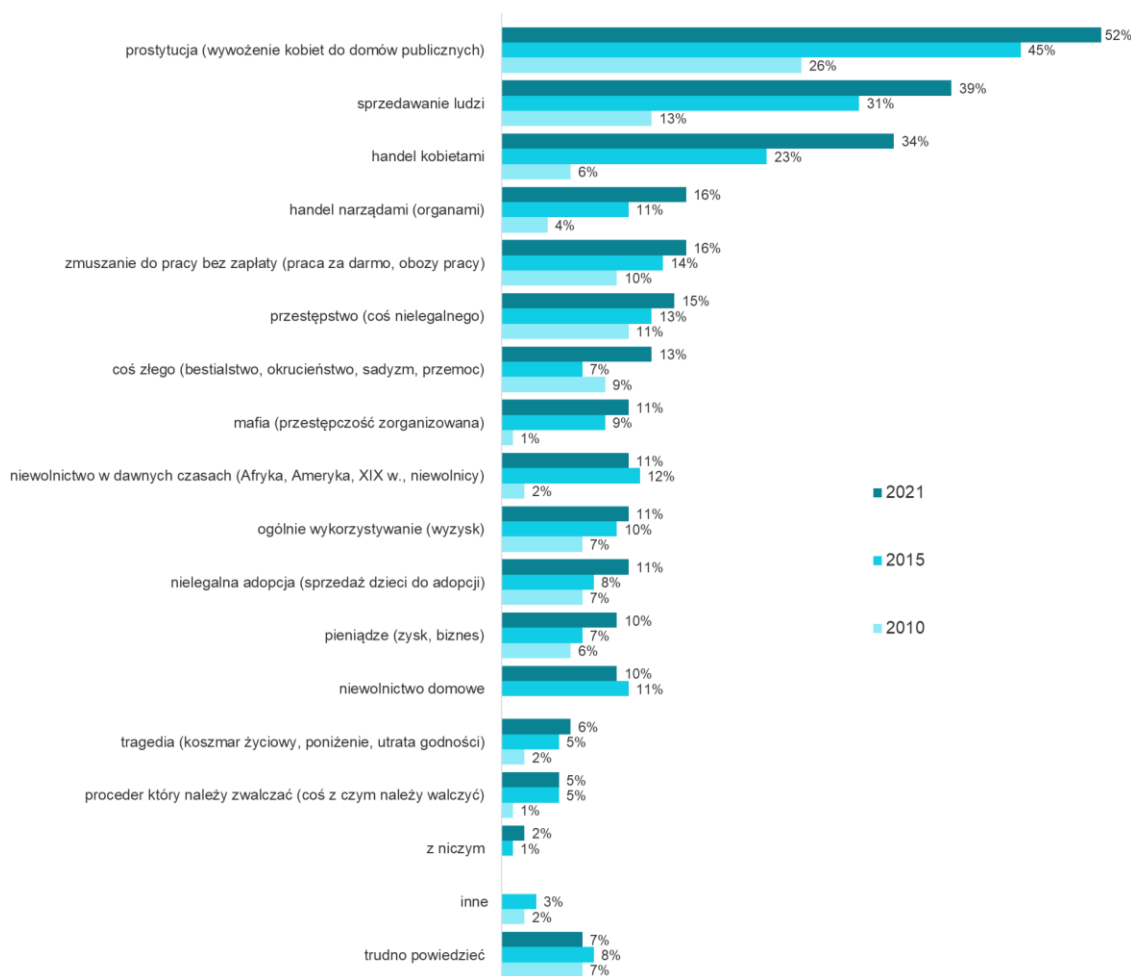

Najczęściej wskazywanym miejscem, do którego mogą zgłosić się o pomoc osoby pracujące za granicą nielegalnie jest konsul (56%). W drugiej kolejności 43% respondentów wskazało policję. Niespełna jedna czwarta badanych (23%) uznała, że takie osoby mogłyby zwrócić się do znajomych, bądź rodziny.

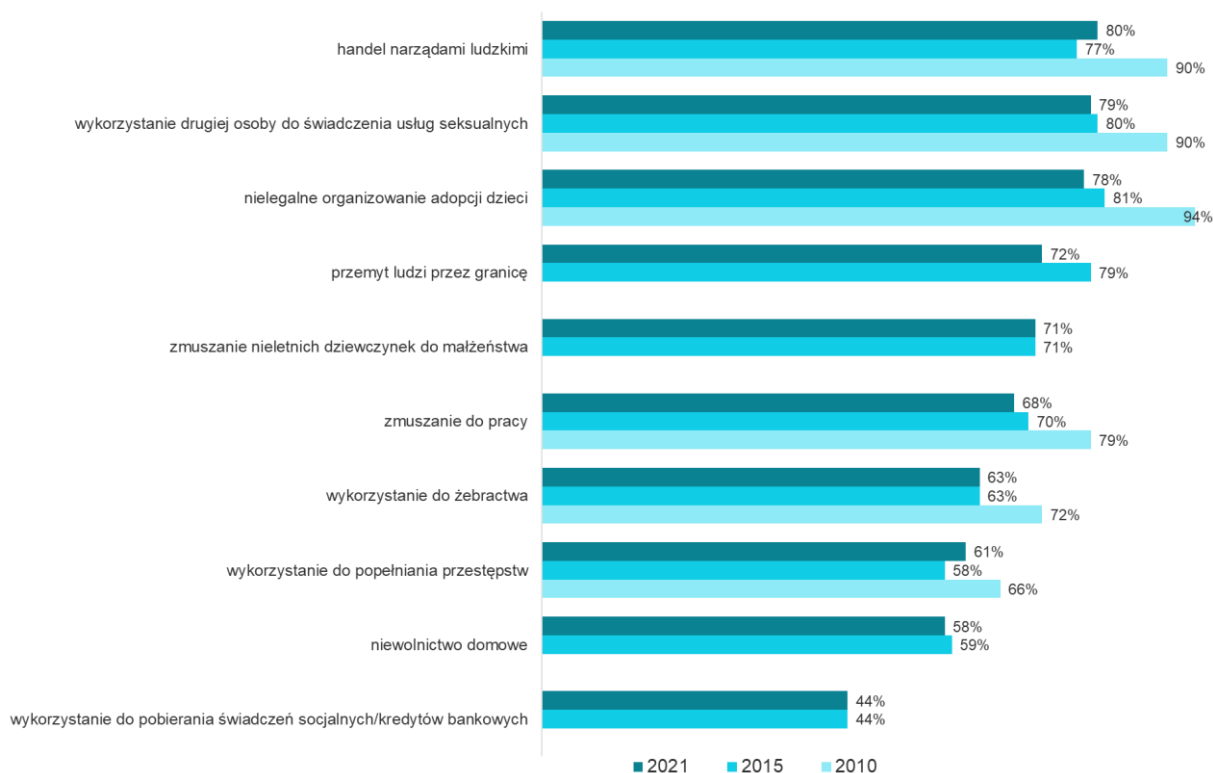
Wykres 31 Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca za granicą nielegalnie? [N=1005]

4. Analiza porównawcza do stanu zmierzonego badaniami przeprowadzonymi w 2010 r. i 2015 r.

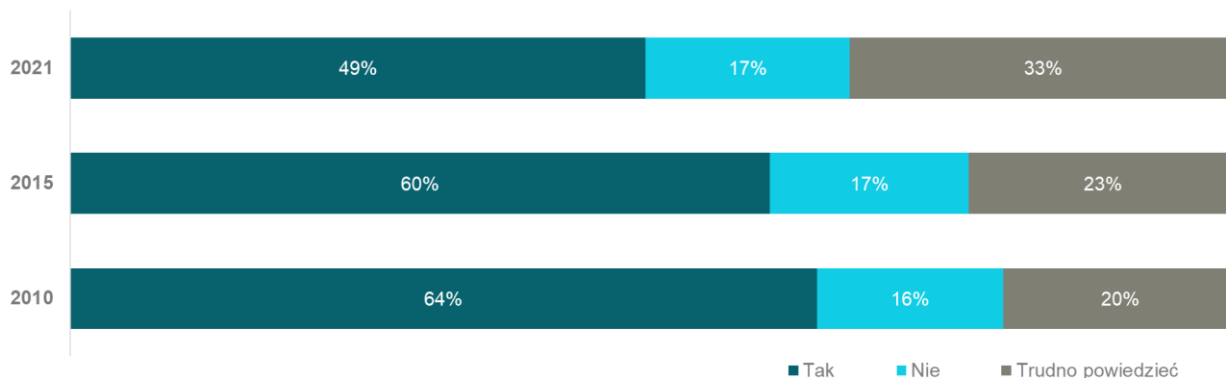
Wykres 32 Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi? Znajomość spontaniczna [N=1005, 2021] N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

**Wykres 33 Czy następujące sytuacje to handel ludźmi? [N=1005, 2021]
N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska**

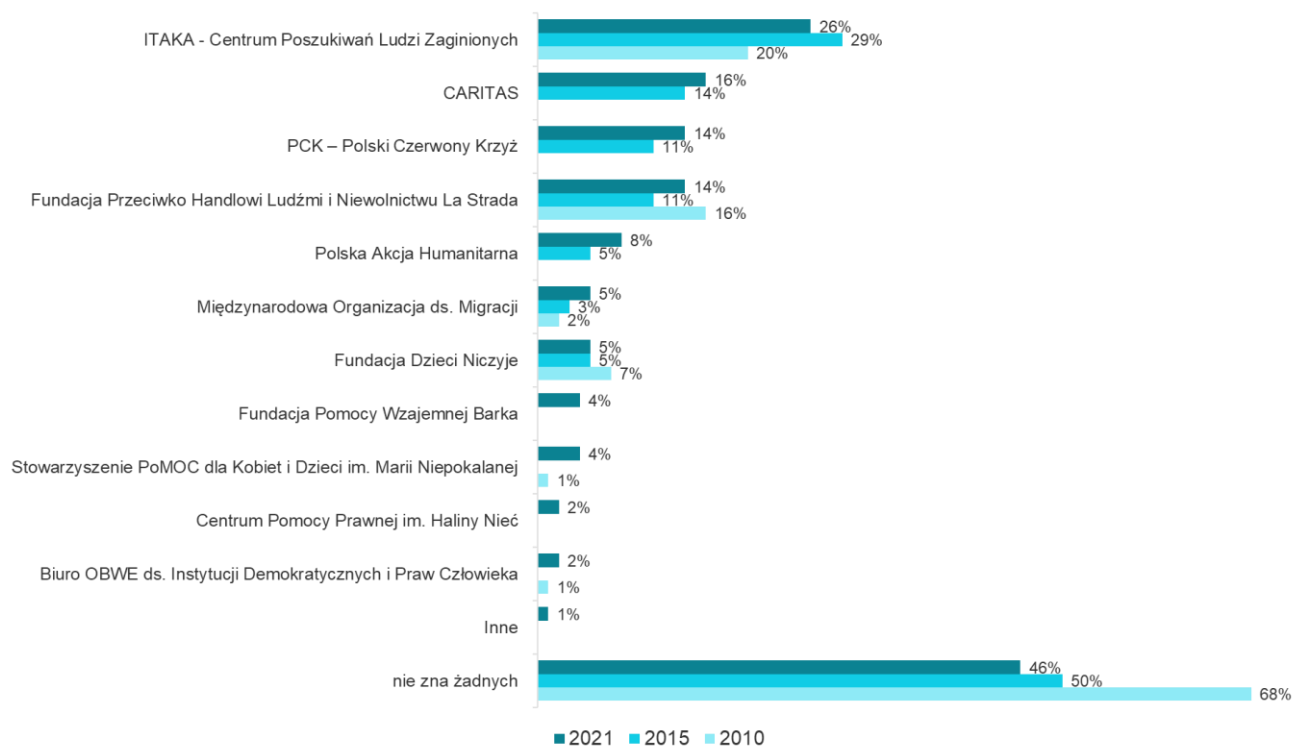
**Wykres 34 Czy Pana(i) zdaniem w Polsce mają miejsce przypadki handlu ludźmi? [N=1005, 2021]
N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska**

Wykres 35 Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji

zajmujących się pomocą ofiarom handlu ludźmi? [N=1005, 2021]

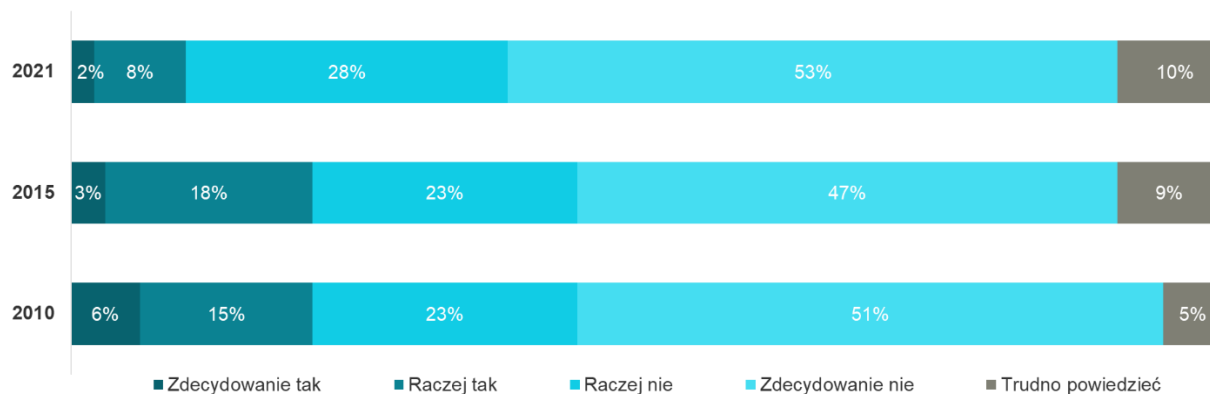
N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

Wykres 36 Proszę sobie wyobrazić, że poszukuje Pan(i) pracy za granicą. Czy odpowiedział(a)by Pan(i) na następujące ogłoszenie? [N=1005, 2021]

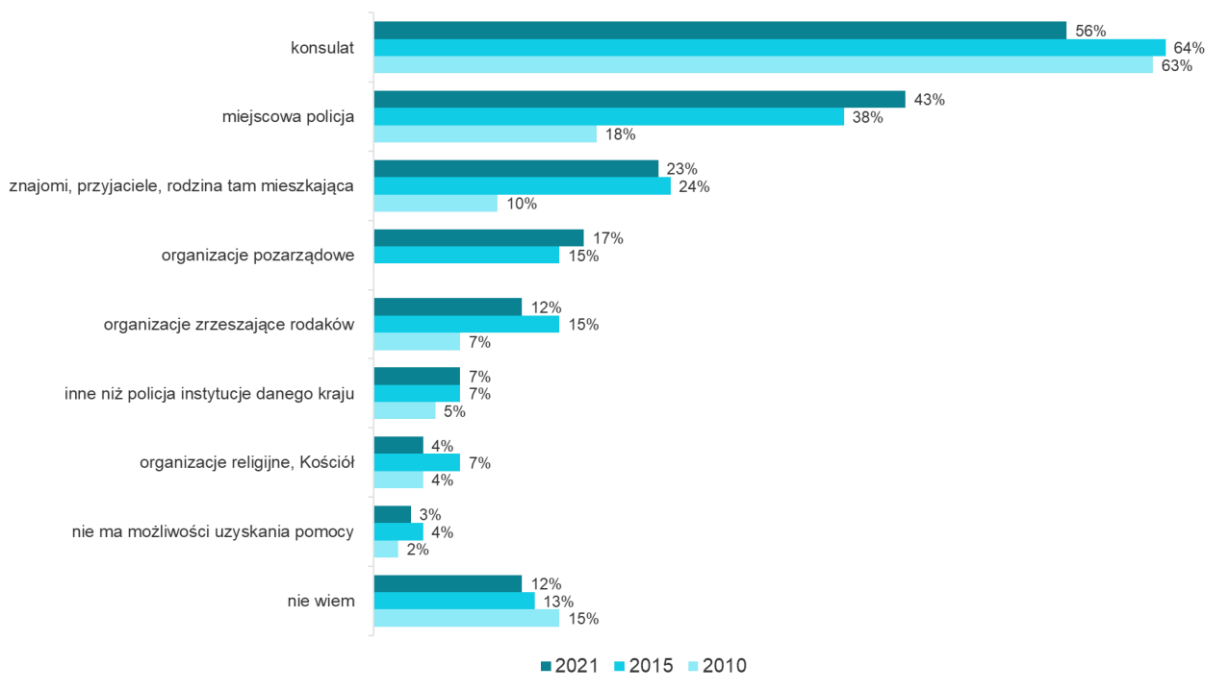
N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

*Kelnerka (kelner) w Anglii, 1600 funtów/mc, nie musisz znać języka, także bez kwalifikacji.
Zadzwoń 952 147 449.*

Wykres 37 Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca za granicą nielegalnie? [N=1005, 2021]

N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

5. Aneks

5.1 Spis wykresów, rysunków i tabel

Wykres 1 Charakterystyka badanych.....	3
Wykres 2 Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi? Znajomość spontaniczna [N=1005].....	5
Wykres 3 Czy następujące sytuacje to handel ludźmi? [N=1005].....	6
Wykres 4 Jakie są Pana(i) zdaniem najczęściej występujące formy wykorzystania dzieci do 18 roku życia, które padły ofiarą handlu ludźmi? Znajomość spontaniczna [N=1005].....	7

Wykres 5 Czy Pana(i) zdaniem w Polsce mają miejsce przypadki handlu ludźmi? [N=1005].....	8
Wykres 6 Ile osób w ciągu roku Pana(i) zdaniem pada ofiarą handlu ludźmi w Polsce? [N=1005].....	8
Wykres 7 Jak ocenia Pan(i) skalę zjawiska handlu ludźmi w Polsce na przestrzeni ostatnich 10 lat: [N=1005]	9
Wykres 8 Kto Pana(i) zdaniem jest bardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi, kobiety czy mężczyźni? [N=1005].....	9
Wykres 9 Kto Pana(i) zdaniem jest bardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi? [N=1005].....	10
Wykres 10 Kto jest Pana(i) zdaniem bardziej narażony na znalezienie się w sytuacji ofiary handlu ludźmi? [N=1005].....	10
Wykres 11 Skąd ma Pani informacje o handlu ludźmi? [N=1005].....	10
Wykres 12 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z sytuacjami w których znana Panu(i) osoba skorzystała z: [N=1005]	11
Wykres 13 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z oferty pracy za granicą, a na miejscu warunki okazały się znacznie gorsze od obiecanych? [N=1005]	12
Wykres 14 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?.....	12
Wykres 15 Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych? [N=1005].....	13
Wykres 16 Gdzie ofiara handlu ludźmi może uzyskać pomoc? [N=1005]	15
Wykres 17 Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji zajmujących się pomocą ofiarom handlu ludźmi? [N=1005]	16
Wykres 18 Czy słyszał(a) Pan(i) o Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla Ofiar Handlu Ludźmi? [N=1005]	16
Wykres 19 Kto, jakie instytucje, Pana(i) zdaniem, powinny się zajmować: [N=1005]...17	
Wykres 20 Co by Pan(i) zrobił(a), gdyby dowiedział(a) się Pan(i), że w Pana(i) sąsiedztwie ktoś zmusza inną osobę do pracy, żebrania czy prostytucji? [N=1005]	18

Wykres 21 Czy był(a) Pan(i) osobiście uczestnikiem spotkania na temat zjawiska handlu ludźmi? [N=1005].....	18
Wykres 22 Czy spotkał(a) się Pan(i) w Polsce z następującymi materiałami i informacjami przestrzegającymi przed zjawiskiem handlu ludźmi? [N=1005] <i>Odpowiedzi „tak”</i>	19
Wykres 23 Jaką pomoc Pana(i) zdaniem otrzymać może ofiara handlu ludźmi w Polsce? [N=1005]	20
Wykres 24 Obecność za granicą w ostatnich 5 latach i praca za granicą [N=1005]	21
Wykres 25 Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą... [N=1005]	22
Wykres 26 Proszę sobie wyobrazić, że poszukuje Pan(i) pracy za granicą. Czy odpowiedział(a)by Pan(i) na następujące ogłoszenie? [N=1005].....	22
Wykres 27 Proszę sobie wyobrazić, że szuka Pan(i) pracy za granicą. Gdzie szukał(a)by Pan(i) ofert? [N=1005].....	23
Wykres 28 Wiele osób podejmuje pracę za granicą, w tym również cudzoziemcy w Polsce. Jednocześnie niektóre z tych osób wprowadzane są w błąd co do rodzaju lub warunków pracy i płacy oraz uniemożliwia im się zmianę pracy bądź powrót do kraju. Czy Pana(i) zdaniem, osoby te: [N=1005].....	24
Wykres 29 Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan(j) zamiar wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy. Jakie działania by Pan(i) podjął(ęła) przed wyjazdem? Proszę wymienić do 5 działań. [N=1005]	25
Wykres 30 Jeśli osobą pracującą "na czarno" zainteresuje się policja kraju, w którym ona przebywa, to co jej grozi? [N=1005].....	26
Wykres 31 Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca za granicą nielegalnie? [N=1005]	27
Wykres 32 Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi? Znajomość spontaniczna [N=1005, 2021] N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska	28
Wykres 33 Czy następujące sytuacje to handel ludźmi? [N=1005, 2021] N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska.....	29
Wykres 34 Czy Pana(i) zdaniem w Polsce mają miejsce przypadki handlu ludźmi? [N=1005, 2021]	29
Wykres 35 Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji.....	30

Wykres 36 Proszę sobie wyobrazić, że poszukuje Pan(i) pracy za granicą. Czy odpowiedział(a)by Pan(i) na następujące ogłoszenie? [N=1005, 2021].....31

Wykres 37 Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba 32

Tabela 1 Kontakt z sytuacjami handlu ludźmi wśród obcokrajowców w Polsce [N=1005]..... 14

5.2 Kwestionariusz

A1. Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi?

[ANKIETER: Nie czytać odpowiedzi. Możliwość wielu odpowiedzi.]

1. *prostyucja (wywożenie kobiet do domów publicznych)*
2. *niewolnictwo domowe*
3. *sprzedawanie ludzi*
4. *przestępstwo (coś nielegalnego)*
5. *zmuszanie do pracy bez zapłaty (praca za darmo, obozy pracy)*
6. *coś złego (bestialstwo, okrucieństwo, sadyzm, przemoc)*
7. *nielegalna adopcja (sprzedaż dzieci do adopcji)*
8. *ogólnie wykorzystywanie (wyzysk)*
9. *handel kobietami*
10. *pieniądze (zysk, biznes)*
11. *handel narządami (organami)*
12. *tragedia (koszmar życiowy, poniżenie, utrata godności)*
13. *niewolnictwo w dawnych czasach (Afryka, Ameryka, XIX w., niewolnicy)*
14. *proceder który należy zwalczać (coś z czym należy walczyć)*
15. *mafia (przestępczość zorganizowana)*
16. *inne*
17. *z niczym*
18. *trudno powiedzieć*

Znajomość form handlu ludźmi

A2. Czy następujące sytuacje to handel ludźmi?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej przy każdym podpunkcie. Rotuj elementy.]

- a. *nielegalne organizowanie adopcji dzieci*
- b. *niewolnictwo domowe*
- c. *handel narządami ludzkimi*
- d. *wykorzystanie drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych*
- e. *zmuszanie do pracy*
- f. *wykorzystanie do żebractwa*

- g. wykorzystanie do popełniania przestępstw
- h. wykorzystanie do pobierania świadczeń socjalnych/kredytów bankowych
- i. przemyt ludzi przez granicę
- j. zmuszanie nieletnich dziewczynek do małżeństwa

- 1. Tak
- 2. Nie
- 3. Nie wiem

Wiedza o ryzyku stania się ofiarą handlu ludźmi

A3. Kto Pana(i) zdaniem jest bardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi, kobiety czy mężczyźni?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

- 1. kobiety
- 2. mężczyźni
- 3. płeć nie ma znaczenia
- 4. trudno powiedzieć/nie mam zdania

A4. Kto, Pana(i) zdaniem, jest najbardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

- 1. Małe dziecko
- 2. Nastolatek
- 3. Osoba dorosła do 50 roku życia
- 4. Osoba dorosła powyżej 50 roku życia
- 5. Wiek nie ma znaczenia
- 6. Trudno powiedzieć

Znajomość form handlu dziećmi

A5. Jakie są Pana(i) zdaniem najczęściej występujące formy wykorzystania dzieci do 18 roku życia, które padły ofiarą handlu ludźmi?

[ANKIETER: Nie czytać odpowiedzi. Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

- 1. zmuszanie drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych
- 2. zmuszanie do udziału w filmach lub zdjęciach pornograficznych
- 3. zmuszanie do pracy
- 4. nielegalne organizowanie adopcji dzieci
- 5. zmuszanie do żebractwa
- 6. handel narządami ludzkimi
- 7. zmuszanie do popełniania przestępstw
- 8. niewolnictwo domowe
- 9. wyludzanie świadczeń społecznych na dzieci nie należące do rodziny
- 10. trudno powiedzieć
- 11. inne

Kontakt z przypadkami handlu ludźmi

A6. Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z sytuacjami w których:

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi przy każdym podpunkcie.]

- a. znana Panu(i) osoba skorzystała z dobrej oferty pracy za granicą?
- b. znana Panu(i) osoba skorzystała z oferty pracy za granicą, a na miejscu warunki okazały się znacznie gorsze od obiecywanych?
- c. znana Panu(i) osoba skorzystała z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu była zmuszana do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?
- d. znana Panu(i) osoba skorzystała z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu była zmuszana do świadczenia usług seksualnych?

1. Tak
2. Nie

A7. Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z oferty pracy za granicą, a na miejscu warunki okazały się znacznie gorsze od obiecywanych?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
2. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
3. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
4. tak widziałem(am) w internecie
5. tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób
6. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

A8. Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
2. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
3. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
4. tak widziałem(am) w internecie
5. tak, słyszałem(am) od znajomych lub innych osób
6. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

A9. Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
2. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
3. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
4. tak widziałem(am) w internecie
5. tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób
6. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

A10. Wiele osób podejmuje pracę za granicą, w tym również cudzoziemcy w Polsce. Jednocześnie niektóre z tych osób wprowadzane są w błąd co do rodzaju lub warunków pracy i płacy oraz uniemożliwia im się zmianę pracy bądź powrót do kraju. Czy Pana(i) zdaniem, osoby te:

[ANKIETER: *Możliwość wyboru jednej odpowiedzi*]

1. są osobami, którym należy się pomoc
2. wyjechały dobrowolnie, więc same powinny dawać sobie radę
3. trudno powiedzieć

Czy w Polsce ma miejsce handel ludźmi

A11. Czy Pana(i) zdaniem w Polsce mają miejsce przypadki handlu ludźmi?

[ANKIETER: *Możliwość wyboru jednej odpowiedzi*]

1. tak
2. nie
3. trudno powiedzieć

A12. Ile osób w ciągu roku Pana(i) zdaniem pada ofiarą handlu ludźmi w Polsce?

[ANKIETER: *Możliwość wyboru jednej odpowiedzi*]

1. mniej niż 10
2. od 10 do 100
3. od 100 do 1000
4. powyżej 1000

A13. Jak ocenia Pan(i) skalę zjawiska handlu ludźmi w Polsce na przestrzeni ostatnich 10 lat:

[ANKIETER: *Możliwość wyboru jednej odpowiedzi*]

1. jest coraz większa
2. pozostaje bez zmian
3. jest coraz mniejsza
4. trudno powiedzieć

A14. Kto jest Pana(i) zdaniem bardziej narażony na znalezienie się w sytuacji ofiary handlu ludźmi?

[ANKIETER: *Możliwość wyboru jednej odpowiedzi*]

1. obywatele innych krajów na terenie Polski
2. Polacy na terenie innych krajów
3. Polacy na terenie Polski
4. trudno powiedzieć

A15. Czy zetknął(ęła) się Pani z sytuacjami, że w Polsce obywatele innych krajów byli zmuszani do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?

[ANKIETER: *Możliwość wyboru wielu odpowiedzi*]

1. tak, znam osobiście przypadek takiej osoby
2. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
3. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
4. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
5. tak widziałem(am) w internecie
6. tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób

7. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

A16. Czy zetknął(ęła) się Pani z sytuacjami, że w Polsce obywatele innych krajów byli zmuszani do żebrania?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. tak, znam osobiście przypadek takiej osoby
2. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
3. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
4. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
5. tak widziałem(am) w internecie
6. tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób
7. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

A17. Czy zetknął(ęła) się Pani z sytuacjami, że w Polsce obywatele innych krajów byli zmuszani do prostytucji?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. tak, znam osobiście przypadek takiej osoby
2. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
3. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
4. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
5. tak widziałem(am) w internecie
6. tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób
7. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

A18. Czy zetknęła się Pan(i) z sytuacjami, że ktoś zawarł związek małżeński za pieniądze w celu umożliwienia mu uzyskania prawa pobytu w Polsce?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. tak, znam osobiście przypadek takiej osoby
2. tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach
3. tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach
4. tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach
5. tak widziałem(am) w internecie
6. tak słyszałem od znajomych lub innych osób
7. trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)

Skąd czerpiemy informacje o handlu ludźmi?

A19. Skąd ma Pani informacje o handlu ludźmi?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. z telewizji
2. z radia
3. z gazet lub czasopism
4. z plakatów, ulotek lub broszur informacyjnych
5. z Internetu
6. z rozmów z innymi ludźmi
7. w ogóle nie interesuję się tym tematem

8. z zajęć, pogadanek w szkole
9. trudno powiedzieć

Jak powinno się przeciwdziałać i reagować na przypadki handlu ludźmi?

A22. Gdzie ofiara handlu ludźmi może uzyskać pomoc?

[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi]

1. Policja, Straż Graniczna, prokuratura
2. konsulat
3. organizacje pozarządowe
4. pomoc społeczna
5. Kościół lub organizacje kościelne
6. inspekcja pracy
7. inne
8. trudno powiedzieć

A23. Czy, Pana(i) zdaniem, istnieją w Polsce organizacje, które udzielają pomocy ofiarom handlu ludźmi?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Tak
2. Nie

A24. Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji zajmujących się pomocą ofiarom handlu ludźmi?

[ANKIETER: Nie czytać odpowiedzi. Możliwość wielu odpowiedzi.]

1. ITAKA - Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych
2. Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada
3. Fundacja Dzieci Niczyje
4. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji
5. Stowarzyszenie PoMOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej
6. Biuro OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka
7. CARITAS
8. Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka
9. Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć
10. PCK – Polski Czerwony Krzyż
11. Polska Akcja Humanitarna
12. Inne (jakie?) .....
13. nie zna żadnych

A25. Czy słyszał(a) Pan(i) o Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla Ofiar Handlu Ludźmi?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Tak
2. Nie

A20. Kto, jakie instytucje, Pana(i) zdaniem, powinny się zajmować:**a. rozpowszechnianiem informacji na temat handlu ludźmi****b. zwalczaniem przestępstwa handlu ludźmi****c. pomocą ofiarom handlu ludźmi***[ANKIETER: Możliwość wyboru wielu odpowiedzi przy każdym podpunkcie.]*

1. Policja, Straż Graniczna, prokuratura
2. telewizja, radio, prasa
3. instytucje rządowe
4. organizacje pozarządowe
5. instytucje samorządowe
6. Kościół lub organizacje religijne
7. związki zawodowe, organizacje pracodawców
8. inspekcja pracy
9. nikt, ludzie powinni sami pilnować swoich spraw
10. trudno powiedzieć

A21. Co by Pan(i) zrobił(a), gdyby dowiedział(a) się Pan(i), że w Pana(i) sąsiedztwie ktoś zmusza inną osobę do pracy, żebrania czy prostytucji?*[ANKIETER: Możliwość wskazania jednej odpowiedzi]*

1. nic, wolał(a)bym się nie wtrącać w sprawy innych ludzi
2. skontaktował(a)bym się z policją
3. skontaktował(a)bym się z organizacją udzielającą pomocy ofiarom handlu ludźmi
4. zapytał(a)bym znajomych o radę
5. inne
6. trudno powiedzieć

A26. Czy był(a) Pan(i) osobiście uczestnikiem spotkania na temat zjawiska handlu ludźmi?*[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]*

1. Tak
2. Nie

A27. Czy spotkał(a) się Pan(i) w Polsce z następującymi materiałami i informacjami przestrzegającymi przed zjawiskiem handlu ludźmi?*[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi przy każdym podpunkcie]*

1. program informacyjny w telewizji
2. reklama lub spot w TV
3. informacja w gazecie
4. informacja w Internecie/strona internetowa
5. informacja w radiu
6. ulotka, broszura, plakat
7. wystawa
8. pokaz filmów/festiwal filmowy
9. reklama w kinie
10. informacje przekazywane podczas imprez masowych
11. informacje przekazywane w szkole
12. specjalistyczna publikacja o handlu ludźmi

13. z żadnym powyższych [SKRYPTER: Nie wyświetlaj. Zakwalifikuj jeśli we wszystkich podpunktach wskazano odp. 2 – Nie.]

1. Tak
2. Nie

A28. Jaką pomoc Pana(i) zdaniem otrzymać może ofiara handlu ludźmi w Polsce?

[ANKIETER: Możliwość wyboru kilku odpowiedzi]

1. bezpieczne schronienie
2. pomoc w powrocie do kraju pochodzenia
3. pomoc rzeczową (ubrania, żywność itp.)
4. opiekę medyczną
5. pomoc psychologiczną,
6. poradę prawną,
7. zasiłek z pomocy społecznej
8. ochronę policji
9. wsparcie organizacji pozarządowej

Ilu Polaków podejmuje pracę za granicą i jak jej poszukują?

A29. Czy był(a) Pan(i) za granicą w ostatnich 5 latach?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Tak
2. Nie, ale byłem(am) wcześniej
3. Nie, nigdy nie byłem(am) za granicą

A30. Czy kiedykolwiek pracował(a) Pan(i) za granicą?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Nie i nie rozważam takiej możliwości
2. Nie, ale rozważam taką możliwość
3. Tak

A31. Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą "na czarno"?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

A32. Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą w kraju, którego języka Pan(i) nie zna?

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak

3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

A33. Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą niezgodną z Pana(i) kwalifikacjami?
[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

A34. Proszę sobie wyobrazić, że poszukuje Pan(i) pracy za granicą. Czy odpowiedział(a)by Pan(i) na następujące ogłoszenie?

Kelnerka (kelner) w Anglii, 1600 funtów/mc, nie musisz znać języka, także bez kwalifikacji. Zadzwoń 952 147 449.

[ANKIETER: Możliwość wyboru jednej odpowiedzi]

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

A35. Proszę sobie wyobrazić, że szuka Pan(i) pracy za granicą. Gdzie szukał(a)by Pan(i) ofert?

[ANKIETER: Nie czytać odpowiedzi. Możliwość podania wielu odpowiedzi]

1. wśród znajomych i rodziny
2. w urzędzie pracy
3. w ogłoszeniach w Internecie
4. w agencjach pośrednictwa pracy zagranicznej
5. w ogłoszeniach prasowych
6. na miejscu na własną rękę
7. Trudno powiedzieć

Czy wiemy, jak zapewnić sobie bezpieczeństwo, kiedy podejmujemy pracę za granicą?

A36. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan(j) zamiar wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy. Jakie działania by Pan(i) podjął(ęła) przed wyjazdem? Proszę wymienić do 5 działań.

[ANKIETER: Nie czytać odpowiedzi, możliwość podania wielu odpowiedzi]

1. Upewnił(a)bym się, że firma oferująca pracę istnieje
2. Pytał(a)bym o radę rodzinę i znajomych
3. Sprawdził(a)bym, czy pośrednik oferujący pracę działa legalnie
4. Zabrał(a)bym kwotę pieniędzy wystarczającą na powrót do Polski, gdyby coś poszło nie tak

5. Podał(a)bym najbliższym dokładne dane miejsca swojego pobytu za granicą (telefon, adres hotelu)
6. Szukał(a)bym informacji na stronach internetowych organizacji pozarządowych i ministerstw, co zrobić, by bezpiecznie zorganizować wyjazd
7. Ubezpieczył(a)bym się (od następstw nieszczęśliwych wypadków i ewentualnych kosztów leczenia)
8. Zgromadził(a)bym wszystkie konieczne dokumenty np. potwierdzające kwalifikacje zawodowe
9. Ustalił(a)bym, jak często będę kontaktować się z najbliższymi
10. Żadne, na miejscu skontaktował(a)bym się bezpośrednio z firmą oferującą pracę
11. Załatwił(a)bym sobie mieszkanie w kraju, do którego bym jechał(a)
12. Wyjeżdżając zabrał(a)bym numery telefonów do instytucji, które w razie potrzeby mogą pomóc mi na miejscu
13. Uczył(a)bym się języka
14. Inne
15. Trudno powiedzieć

A37. Jeśli osobą pracującą "na czarno" zainteresuje się policja kraju, w którym ona przebywa, to co jej grozi?

[ANKIETER: *Możliwość wyboru wielu odpowiedzi*]

1. deportacja
2. zakaz wjazdu do kraju w którym została złapana
3. wysoka grzywna
4. kara sądowa, a nawet więzienie
5. nic nie grozi
6. trudno powiedzieć

A38. Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca za granicą nielegalnie?

[ANKIETER: *Możliwość wyboru wielu odpowiedzi*]

1. konsulat
2. miejscowa policja
3. znajomi, przyjaciele, rodzina tam mieszkająca
4. organizacje pozarządowe
5. organizacje zrzeszające rodaków
6. inne niż policja instytucje danego kraju
7. organizacje religijne, Kościół
8. nie ma możliwości uzyskania pomocy
9. nie wiem

CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE

M1a. [ANKIETER: *zaznacz płeć Respondenta*]

1. Mężczyzna
2. Kobieta

M1b. W którym roku się Pan(i) urodził(a)?

|_|_|_|_|

8. odmowa odpowiedzi

M2. Jaki jest Pana(i) stan cywilny?

[ANKIETER: Pokaż respondentowi ekran]

[ANKIETER: Zaznaczyć jedną odpowiedź]

1. kawaler/ panna / singiel / singielka
2. żonaty/ zamężna
3. w związku partnerskim/ konkubinat
4. rozwiedziony(a)/ w separacji
5. wdowiec/ wdowa

8. odmowa odpowiedzi

M3. Jakie jest Pana(i) wykształcenie, tzn. jaką szkołę ukończył(a) Pan(i) jako ostatnią?

[ANKIETER: Zaznaczyć jedną odpowiedź]

1. niepełne podstawowe
2. podstawowe
3. gimnazjalne
4. zasadnicze zawodowe
5. średnie (liceum, technikum)
6. pomaturalne/policealne
7. licencjat
8. wyższe

98. odmowa odpowiedzi

M4. Jaka jest Pana(i) aktualna sytuacja zawodowa? Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które opisują Pana(i) sytuację zawodową.

[ANKIETER: Pokaż respondentowi ekran]

[ANKIETER: zaznacz wszystkie odpowiedzi]

1. jestem pracownikiem najemnym, zatrudnionym w firmie, przedsiębiorstwie
2. prowadzę działalność gospodarczą na własny rachunek, jestem właścicielem/współwłaścicielką
3. współwłaścicielem/współwłaścicielką firmy lub pomagającym współmałżonkiem
4. prowadzę własne gospodarstwo rolne/ jestem właścicielem/właścicielką lub współwłaścicielem/współwłaścicielką gospodarstwa rolnego/ jestem pomagającym współmałżonkiem w gospodarstwie rolnym
5. jestem uczniem, studentem
6. jestem bezrobotny(a), aktualnie bez stałej pracy
7. jestem emerytem
8. jestem rencistą
9. zajmuję się prowadzeniem gospodarstwa domowego, wychowywaniem dzieci/ jestem gospodynią domową

98. odmowa odpowiedzi

M5. Proszę spojrzeć na kartę i wskazać jaki jest przeciętny miesięczny dochód netto (czyli na „rękę”) przypadający na jedną osobę w Pana(i) gospodarstwie domowym?

[ANKIETER: Pokaż respondentowi ekran]

[ANKIETER: zaznacz jedną odpowiedź]

1. 0-499 zł
2. 500-999 zł
3. 1000-1499 zł
4. 1500-1999 zł
5. 2000-2499 zł
6. 2500-2999 zł
7. 3000-3499 zł
8. 3500-3999 zł
9. 4000-4499 zł
10. 4500-4999 zł
11. 5000 zł lub więcej
12. nie mam dochodów
13. nie wiem \ trudno powiedzieć
14. odmowa odpowiedzi

M6. Czy zna Pan(i) jakiś język obcy?

[ANKIETER: Możliwość wyboru max. dwóch odpowiedzi]

1. tak, angielski
2. tak, rosyjski
3. tak, niemiecki
4. tak, francuski
5. tak, hiszpański
6. tak, włoski
7. tak, inny
8. nie, żadnego *[SKRYPTER: Jeśli wskazano odp. 8 – nie, żadnego, pomiń pytanie M7]*

M7. Jak określił(aby) Pan(i) poziom znajomości języka...? *[SKRYPTER: wstaw nazwę języka/ języków wskazanego / wskazanych w pyt. M6]*

1. znam tylko niektóre zwroty
2. znam na podstawowym poziomie
3. znam na poziomie średnim
4. znam biegle ten język

M8. Znajomość języków obcych?

[ANKIETER: Nie odczytuj. Zakwalifikuj odpowiedź respondenta na podstawie odpowiedzi z pyt. M6 i M7]

1. nie zna żadnego języka obcego
2. zna przynajmniej jeden język, ale tylko niektóre zwroty
3. zna przynajmniej jeden język na poziomie podstawowym
4. zna przynajmniej jeden język na poziomie średnim
5. zna biegle przynajmniej jeden język obcy